

บทที่ 3

โครงการสหกิจศึกษา

1. หัวข้อโครงการ : การออกแบบสื่อโปสเตอร์ สตอรี่บอร์ด และแบบแปลนห้อง ด้วยการรวบรวม
ชีวประวัติเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14

2. บทนำ

2.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดนครราชสีมา เป็นเมืองโบราณเมืองหนึ่งในอาณาจักรไทย แต่เดิมตั้งอยู่ใน
ท้องที่อำเภอสูงเนินห่างจากตัวเมืองปัจจุบันประมาณ 31 กิโลเมตร เรียกว่า เมืองโคราฆะปุระ หรือ
“โคราช” กับ “เมืองเสมา” ซึ่งทั้ง 2 เมืองเคยเจริญรุ่งเรืองในสมัยขอม แต่ในปัจจุบันเป็นเมืองร้าง
ตั้งอยู่ริมลำตะคอง สมัยอยุธยา สมเด็จพระนารายณ์มหาราช โปรดให้สร้างเมืองโดยเอาชื่อเมืองเสมา
กับเมืองโคราฆะปุระ มาผูกเป็นนามเมืองใหม่ เรียกว่า เมืองนครราชสีมา แต่คนทั่วไปเรียกว่า
เมืองโคราช โดยมีเจ้าพระยานครราชสีมาคนแรกชื่อ ปิ่น ณ ราชสีมา ตลอดจนถึงเจ้าเมืองคนสุดท้าย
ชื่อ พระยากำธรพายัพทิศ (ดิส อินทโสฬส ณ ราชสีมา) เนื่องจากความสำคัญทางยุทธศาสตร์
ปัจจุบันนครราชสีมาจึงได้กลายเป็นเมืองศูนย์กลางการค้า การลงทุน การเงิน การศึกษา การสาธารณสุข การวิจัย
การคมนาคม และการอุตสาหกรรม ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งเป็นที่ตั้งของกองฐาน
กำลังรบหลักของกองทัพบก และกองทัพอากาศในปัจจุบัน เปรียบได้ว่าเป็นเมืองหลวง
ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดนครราชสีมา, 2564)

อุทยานการเรียนรู้สิรินธร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียน นักศึกษา และประชาชน ที่สนใจศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอก
ห้องเรียน เพื่อให้เห็นถึงการบูรณาการในการสร้างสรรค์ภูมิรู้ ภูมิธรรม ภูมิปัญญา โดยมีวัตถุประสงค์
เพื่อเป็นแหล่งศึกษาและถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับ พรรณไม้ แมลงกับสิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญา
พื้นบ้านอีสาน เทคโนโลยีต้นแบบ ปัจจุบันมีแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ได้แก่ 1) สวนพฤกษศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี 2) อุทยานผีเสื้อเฉลิมพระเกียรติ 3) หอไทยศึกษานิทรรศน์
และวัฒนธรรมอาเซียน 4) พิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีไทยโบราณ) โดยสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 4
การส่งเสริมเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่นและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ว่าด้วยมีระบบ
การบริหารจัดการด้านการทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพ มีองค์ความรู้และ

มีการเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมสู่ท้องถิ่น (แผนพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ระยะที่ 12 พ.ศ. 2560-2564, 2564)

จากการสำรวจและสอบถามเจ้าหน้าที่ประจำห้องไทยศึกษานิทรรศน์และวัฒนธรรมอาเซียน พบว่า ภายในอาคารมีการจัดนิทรรศการพระยากำธรพ่ายพิทศ (ติส อินทโสฬส) ผู้ว่าราชการจังหวัด นครราชสีมา ลำดับที่ 14 เจ้าเมืองนครราชสีมาคนสุดท้าย ภายในห้องมีการจัดแสดงสิ่งของเครื่องใช้ ส่วนตัว เอกสารต่าง ๆ ตลอดจนชีวประวัติ และมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติหน้าที่ระหว่าง ปี พ.ศ. 2476-2479 โดยผลงานของท่านระหว่างการเข้ารับราชการเป็นข้าหลวงประจำนครราชสีมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การร่วมกับพันเอกพระเรีงรุ่กปัจจามิตร (ทอง รักสงบ) และชาวเมืองนครราชสีมา ในการสร้างอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี ตั้งอยู่ที่ประตูลุมพลในปัจจุบัน (ห้องไทยศึกษานิทรรศน์และวัฒนธรรม อาเซียน, 2563)

จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยเกิดความตระหนักและมีความสนใจที่จะรวบรวมชีวประวัติ เจ้าเมืองโคราช และชีวประวัติเจ้าเมืองคนสุดท้ายของโคราช โดยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปออกมา เป็นสารสนเทศ และออกแบบสตอรี่บอร์ด (Story Board), แบบแปลนห้อง และโปสเตอร์ เพื่อนำเสนอและอนุรักษ์ให้แก่บุคคลที่สนใจได้เข้าถึงสารสนเทศได้อย่างสะดวก รวดเร็วและตรงกับความต้องการ

2.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.2.1 เพื่อรวบรวมชีวประวัติเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14

2.2.2 เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลชีวประวัติเจ้าจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14 สรุปออกมา เป็นสารสนเทศ

2.2.3 เพื่อออกแบบสื่อสตอรี่บอร์ด, แบบแปลนห้อง เรื่อง เจ้าเมืองคนสุดท้ายของจังหวัด นครราชสีมา พระยากำธรพ่ายพิทศ (ติส อินทโสฬส ณ ราชสีมา) และโปสเตอร์ เกี่ยวกับเจ้าเมือง จังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14

2.3 ระยะเวลาการดำเนินการ

เดือนพฤศจิกายน 2563- เดือนมีนาคม 2564

2.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

2.4.1 ได้รวบรวมชีวประวัติเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมาลำดับที่ 1-14

2.4.2 ได้ข้อมูลชีวประวัติเจ้าเมืองนครราชสีมาลำดับที่ 1-14 ที่สรุปออกมาเป็นสารสนเทศ

2.4.3 หน่วยงานได้สื่อสตอรี่บอร์ด (Story Board) แบบแปลนห้อง เรื่อง เจ้าเมืองคนสุดท้ายของจังหวัดนครราชสีมา พระยากำธรพ่ายพิทศ (ดิศ อินทโสฬส ณ ราชสีมา) และโปสเตอร์เกี่ยวกับเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14

3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาครั้งนี้ คณะผู้จัดทำได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

3.1 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวประวัติ

3.1.1 ความหมายของชีวประวัติ

3.1.2 ประเภทของชีวประวัติ

3.1.3 แนวทางการเขียนชีวประวัติ

3.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดนครราชสีมา

3.2.1 ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดนครราชสีมา

3.2.2 ประวัติศาสตร์จังหวัดนครราชสีมา

3.3 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ Story Board

3.3.1 ความหมายของ Story Board

3.3.2 ความรู้พื้นฐานก่อนเขียน Story Board

3.3.3 ขั้นตอนการทำ Story Board

3.4 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับโปสเตอร์

3.4.1 ความหมายของโปสเตอร์

3.4.2 หลักการออกแบบโปสเตอร์

3.4.3 การออกแบบภาพ การกำหนดตัวอักษร และการกำหนดโครงสร้าง

3.5 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแปลนห้อง

3.5.1 ความหมายของแปลนห้อง

3.5.2 ประเภทเขียนทัศนียภาพและการทำหุ่นจำลอง

3.1 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวประวัติ

การศึกษาเกี่ยวกับความหมายของชีวประวัติ ประเภทของชีวประวัติ แนวทางการเขียนชีวประวัติ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1.1 ความหมายของชีวประวัติ

จากการศึกษาความหมายที่ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการต่าง ๆ ได้ให้ความหมายของชีวประวัติ สามารถรวบรวมได้ดังนี้

เกร็ดภาษาไทย (2560, น. 1) กล่าวไว้ว่า ชีวประวัติ คือ งานเขียนชนิดหนึ่งที่เป็น การกล่าวถึงเรื่องราวของบุคคลในช่วงชีวิต ชีวประวัติของบุคคลหนึ่ง ๆ ไม่เพียงแต่กล่าวถึง วันเกิด อาชีพ การศึกษา แต่จะมีการกล่าวถึงเรื่องราวของแต่ละช่วงชีวิต และเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในชีวิต ทั้งนี้หากเป็นประวัติของผู้เขียนเอง จะนิยมเรียกว่า อัตชีวประวัติ

พีระเสก บริสุทธิ์บัวทิพ (2563, น. 2) ให้ความหมาย ชีวประวัติ ว่าเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตของบุคคลจริงที่ผู้อื่นเขียน

เอนกพงษ์ บุญเกิด (2563, น. 1) กล่าวว่า ชีวประวัติ คือ เรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตของบุคคลจริง และอัตชีวประวัติ คือ ประวัติส่วนตัวของผู้เขียน

สรุปได้ว่า ชีวประวัติ คือ เป็นงานเขียนประเภทหนึ่งที่เป็น การนำเสนอข้อมูลและ เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลอื่น อาทิ วันเกิด อาชีพ การศึกษา แต่จะมีการกล่าวถึงเรื่องราวของแต่ละช่วงชีวิต และเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในชีวิต

3.1.2 ประเภทของชีวประวัติ

พีระเสก บริสุทธิ์บัวทิพ (2563, น. 8) ได้กล่าวว่า ประเภทของชีวประวัติ มีทั้งหมด 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1.2.1 ชีวประวัติแบบจำลองลักษณะ คือ การเขียนที่เน้นการอธิบายรูปร่าง ความคิด รสนิยม อุปนิสัยอย่างตรงไปตรงมาของเจ้าของประวัติ โดยใช้ภาษาที่สละสลวย

3.1.2.2 ชีวประวัติแบบสดุดี คือ การเขียนชีวประวัติที่มุ่งสรรเสริญบุคคลของเจ้าของประวัติ กล่าวถึงเฉพาะด้านที่ดีควรยกย่องเพียงอย่างเดียว มีความคล้ายคลึงกับวรรณคดีเฉลิมพระเกียรติสมัยโบราณ

3.1.2.3 ชีวประวัติแบบรอบวง คือ การเขียนชีวประวัติที่มุ่งให้ผู้อ่านเห็นความสำคัญเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง แต่เสนอข้อเท็จจริงมากกว่าการสรรเสริญเยินยอ

3.1.2.4 ชีวประวัติแบบประเมินค่า คือ การเขียนถึงบุคคลที่ยังมีชีวิตอยู่ โดยเน้นที่ ผลงานของบุคคล ว่าเขาทำอะไรประสบความสำเร็จอย่างไรและมีแนวโน้มอย่างไรในอนาคต

3.1.3 แนวทางการเขียนชีวประวัติ

พระเสก บริสุทธิ์บัวทิพ (2563, น. 12) ได้เสนอแนวทางการเขียนชีวประวัติ ดังนี้

3.1.3.1 ไม่ควรมุ่งเพียงเพื่อจะบอกว่าเป็นบุคคลใด แต่ควรชี้ให้เห็นว่าเขาเป็นคนอย่างไร ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

3.1.3.2 เขียนด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่มีอคติ

3.1.3.3 เขียนจากเรื่องของคนที่มีตัวตนจริง ที่มีอายุยืนยาวพอสมควรหรือเกินครึ่งหนึ่งของชีวิตของเขาหรือบุคคลที่เสียชีวิตแล้ว เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงไม่ใช่เรื่องของบุคคลสมมติ

3.1.3.4 เขียนประวัติบุคคลที่น่าสนใจ เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตที่ดี ทั้งที่ประสบความสำเร็จและล้มเหลว เพื่อให้ข้อคิดเตือนใจผู้อ่าน

3.1.3.5 ไม่ควรเขียนด้วยสำนวน หรือโวหารที่ยกยอเกินควร ในการเขียนชีวประวัติ ผู้เขียนจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้า หาข้อมูล ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติของบุคคลนั้นอย่างถ่องแท้ในเรื่องต่าง ๆ และเลือกนำเสนอข้อมูลให้เหมาะสม มีความน่าสนใจที่สุด

3.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดนครราชสีมา

3.2.1 ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดนครราชสีมา

ศูนย์ข้อมูลท้องถิ่นเพื่อการพัฒนา จังหวัดนครราชสีมา (2564, น. 9) กล่าวถึงจังหวัดนครราชสีมา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.2.2 ที่ตั้ง อาณาเขต และขนาด

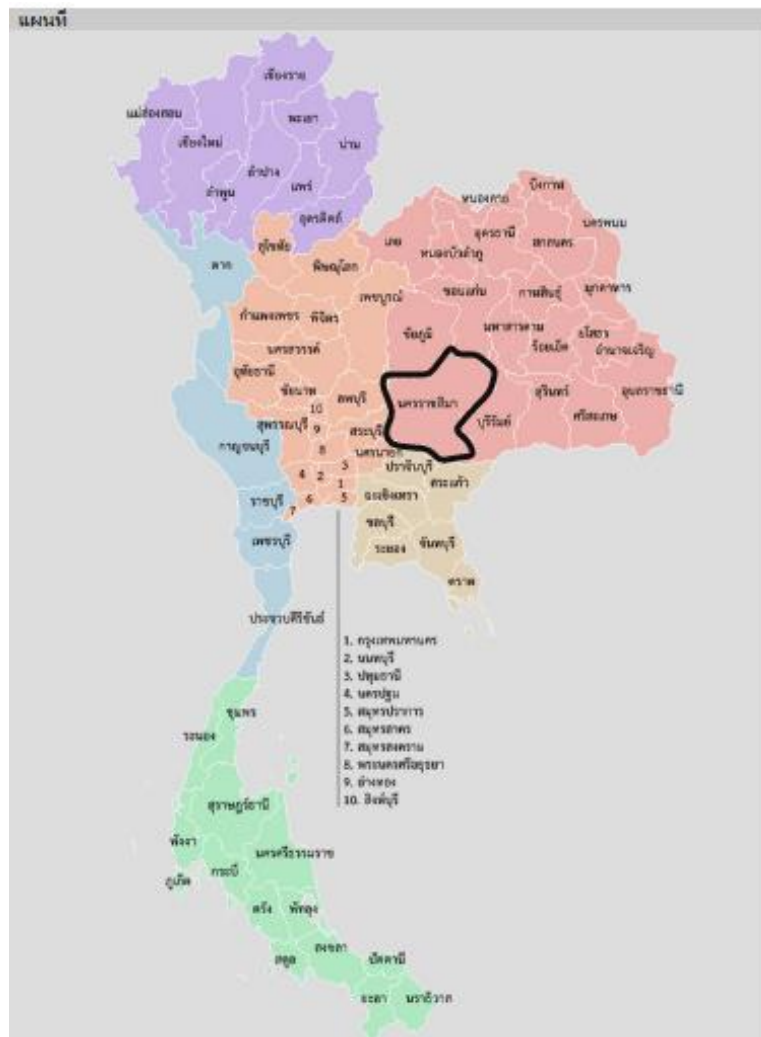
จังหวัดนครราชสีมาตั้งอยู่ทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บนที่ราบสูงโคราชระหว่างละติจูด 14 องศา 7 ลิปดาเหนือ ถึงละติจูด 15 องศา 46 ลิปดาเหนือ และลองจิจูด 101 องศา 11 ลิปดาตะวันออก ถึงลองจิจูด 103 องศา สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 187 เมตร มีพื้นที่ติดต่อกับภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ ตัวจังหวัดอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ ระยะทาง 255 กิโลเมตร และโดยทางรถไฟ ระยะทาง 264 กิโลเมตรจังหวัดนครราชสีมาได้ชื่อว่าเป็นประตูสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงไปยังจังหวัดต่าง ๆ ทั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคเหนือ และชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้จังหวัดนครราชสีมาเป็น “เมืองศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งอันดับ 2 ของประเทศ” รองจากกรุงเทพมหานคร จังหวัดนครราชสีมา มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงต่าง ๆ ดังนี้ ทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดชัยภูมิและจังหวัดขอนแก่น ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดปราจีนบุรีจังหวัดนครนายก และจังหวัดสระแก้ว ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัด

บุรีรัมย์ และจังหวัดขอนแก่นและทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดสระบุรี และจังหวัดลพบุรี จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดที่มีขนาดพื้นที่มากที่สุดในประเทศไทย คือ มีขนาดพื้นที่ประมาณ 20,493.96 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 12,808,728 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.13 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีขนาดใหญ่กว่าจังหวัดอุบลราชธานีและอุดรธานีซึ่งเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่อันดับ 2 และ 3 ของภาคเท่ากับ 1.2 และ 1.5 เท่าตามลำดับ การมีพื้นที่ขนาดใหญ่ทำให้มีความได้เปรียบในด้านแรงงาน ทรัพยากรธรรมชาติ และการใช้ที่ดินในด้านต่าง ๆ

ตารางที่ 3.1 ขนาดพื้นที่และระยะทางของอำเภอจากตัวเมืองนครราชสีมา

อำเภอ	ขนาดพื้นที่ (ตร.กม.)	ระยะทาง จากตัวเมือง นครราชสีมา	อำเภอ	ขนาดพื้นที่ (ตร.กม.)	ระยะทาง จากตัวเมือง นครราชสีมา
ปากช่อง	1,825.17	85	จักราช	501.672	40
ครบุรี	1,816.85	58	ห้วยแถลง	495.175	65
ด่านขุนทด	1,428.14	84	คง	454.737	79
ปักธงชัย	1,374.32	34	พระทองคำ	359.522	45
สีคิ้ว	1,247.07	45	เทพารักษ์	357.465	90
เสิงสาง	1,200.24	88	ลำทะเมนชัย	308.457	120
วังน้ำเขียว	1,130.00	70	บัวใหญ่	305.028	101
พิมาย	896.871	60	ขามสะแกแสง	297.769	50
สูงเนิน	782.853	36	เมืองยาง	255.522	110
เมือง	755.596	0	เฉลิมพระเกียรติ	254.093	18
โนนสูง	676.981	37	บ้านเหลื่อม	218.875	85
ประทาย	600.648	97	ขามทะเลสอ	203.605	22
หนองบุญมาก	590.448	52	โนนแดง	193.407	75
โนนไทย	541.994	28	สีดา	162.825	85
ชุมพวง	540.567	92	แก้งสนามนาง	107.258	130
โชคชัย	503.917	30	บัวลาย	106.893	103

ที่มา : กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา, 2564

ภาพที่ 3.1 แผนที่ประเทศไทยแสดงที่ตั้งจังหวัดนครราชสีมา

ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2564

3.2.3 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนครราชสีมา มีทั้งที่เป็นภูเขา เนินเขา ที่ราบลูกคลื่น และที่ราบ ซึ่งถ้าจำแนกตามความแตกต่างออกเป็นเขตภูมิประเทศ สามารถจำแนกได้ 5 เขต ดังนี้

3.2.3.1 เขตภูเขาสูงทางตะวันตกเฉียงใต้และทางใต้ มีพื้นที่ประมาณ 4,421.76 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 21.50 ของพื้นที่จังหวัด มีความสูงมากกว่า 300 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง มีเทือกเขาที่สำคัญ 3 แนว คือ 1) เทือกเขาตองพญาเย็น 2) เทือกเขาสนกำแพง และ 3) เทือกเขาผาแดง เขายายเที่ยง เขาเคลียด ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดถึงลูกคลื่นลอนชันเนินเขา และภูเขา ซึ่งควรจะปล่อยให้พื้นที่ป่าไม้ต้นน้ำลำธาร แต่เกษตรกรได้บุกรุกใช้ที่ดินในการปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง เนื่องจากเป็นพื้นที่

สูงชัน ดินจึงถูกชะล้างพังทลายได้ง่าย ทำให้ดินมีความเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว หรือเป็นดินตื้นปนกรวดและหิน ปัจจุบันยังมีการบุกรุกอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การสร้างสนามกอล์ฟ รีสอร์ท โรงแรม โดยเฉพาะบริเวณเชิงเขารอบอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

3.2.3.2 เขตพื้นที่ราบลูกคลื่นทางตะวันตกเฉียงใต้ มีพื้นที่ประมาณ 986.39 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 4.80 ของพื้นที่จังหวัด มีความสูงอยู่ในช่วง 250-400 เมตร ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลูกคลื่นลอนลาดถึงลูกคลื่นลอนชัน ทำให้เขตนี้มีการปลูกพืชไร่เป็นหลัก โดยเฉพาะข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และไม้ผล นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงสัตว์ การทำฟาร์มโคนเนื้อ และโคนม เช่น ที่ฟาร์มโชคชัย บางบริเวณใช้พื้นที่ทำสวนเกษตรและสนามกอล์ฟ

3.2.3.3 เขตพื้นที่ราบลูกคลื่นตอนกลางมีพื้นที่ประมาณ 5,203.06 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 39.90 ของพื้นที่จังหวัด มีความสูงอยู่ในช่วง 200- 300 เมตร ภูมิประเทศส่วนใหญ่ มีลักษณะเป็นที่ราบลูกคลื่นลอนลาด ยกเว้นบริเวณใกล้เชิงเขามีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนชัน มีที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำมูลและสาขา เช่น ลำตะคอง ลำพระเพลิง ลำแชะ จากลักษณะภูมิประเทศดังกล่าว ทำให้มีการปลูกพืชไร่กันมาก โดยเฉพาะมันสำปะหลัง อ้อย แดงโม นอกจากนี้ยังมีการปลูกไม้ผล เช่น มะม่วง มะขาม เป็นต้น ส่วนบริเวณที่ราบริมแม่น้ำมีการทำนาและปลูกพืชผัก ไร่อย่างไรก็ตามพื้นที่ส่วนใหญ่ถูกปล่อยให้รกร้างว่างเปล่าหรือเป็นป่าเสื่อมโทรม บางบริเวณมีการสร้างรีสอร์ท สนามกอล์ฟ และสวนเกษตร เช่น ที่อำเภอโชคชัย อำเภอปักธงชัย อำเภอวังน้ำเขียว และอำเภอสีคิ้ว เป็นต้น

3.2.3.4 เขตพื้นที่ราบลูกคลื่นตอนเหนือ มีพื้นที่ประมาณ 783.60 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 3.80 ของพื้นที่จังหวัด มีความสูงอยู่ในช่วง 200-250 เมตร ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลูกคลื่นสลับกับที่นา พื้นที่ราบลูกคลื่นจะมีการปลูกพืชไร่ โดยเฉพาะมันสำปะหลัง อ้อย และปอ ส่วนพื้นที่ต่ำที่อยู่ระหว่างลูกคลื่นจะใช้พื้นที่ทำนา ปลูกพริก แดงโม เป็นต้น

3.2.3.5 เขตพื้นที่ราบตอนเหนือ มีพื้นที่ประมาณ 6,175.23 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 30 ของพื้นที่จังหวัด มีความสูงอยู่ในช่วง 130-200 เมตร ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบจนถึงค่อนข้างราบเรียบของแม่น้ำมูลและสาขา และเป็นที่ราบลุ่มที่กว้างที่สุดในจังหวัด นครราชสีมา พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ในการทำนา ส่วนที่เนินหรือโคกจะเป็นที่ตั้งชุมชนหรือหมู่บ้านต่าง ๆ

เมืองเสมา ตั้งอยู่ฝั่งใต้ลำตะคอง มีเนินดินกำแพงเมืองและคูเมืองทั้ง 4 ด้าน ตัวกำแพง สร้างด้วยศิลาแลง ภายในเมืองมีสระและบึงใหญ่น้อยอาศัยใช้น้ำได้ตลอดปี มีโบราณวัตถุสมัยทวารวดีขนาดใหญ่แสดงอายุของเมืองนี้ 2 อย่าง คือ พระพุทธรูปทำด้วยศิลาตั้งยืนอยู่โดดเดี่ยว แล้วถูกลากล้มลงแตกหักยับเยิน ต่อมาเมื่อเกิดความสังเวช เก็บรวบรวม ประกอบเป็นองค์พระนอนวางไว้ จึงเรียกกันว่าเป็นพระพุทธรูปปางไสยาสน์ อีกอย่างเป็นธรรมจักรถนนมิตรภาพ ประมาณ 9-10 กิโลเมตร

เมืองโคราชปุระ ตั้งอยู่ทางฝั่งเหนือลำตะคอง ในตำบลโคราช ห่างจากเมืองเสมาไปทางทิศตะวันออก ประมาณ 5 กิโลเมตร หรือห่างจากที่ว่าการอำเภอสูงเนินไปประมาณ 2-3 กิโลเมตร ในบริเวณเมืองมีปราสาทหินย่อม ๆ 2-3 แห่ง แห่งหนึ่งเคยตรวจพบศิวิลิ่งค์ศิลา กับศิลาทับหลังประตูลูกกลาย เป็นรูปพระอิศวรประทับยืนบนหลังโคอุสุภราช จึงน่าจะเชื่อว่าปราสาทหินหลังนี้อาจสร้างเป็นเทวสถานฝ่ายนิยายไศวะ เมืองนี้ในสมัยหนึ่งคงเป็นเมืองสำคัญตั้งรักษา เส้นทางที่ลงมายังแผ่นดินต่ำทางลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาและลุ่มแม่น้ำปราจีนบุรี เพราะอยู่ในที่ร่วมของเส้นทางเดินทางช่องดงพระยาไฟกับดงพระยากลาง

ที่หน้าอำเภอสูงเนินมีศิลาจารึกเป็นภาษาสันสกฤตกับภาษาขอมแผ่นหนึ่งหักเป็น 2 ท่อน เดิมอยู่ที่หมู่บ้านบ่ออิกาในเขตเมืองเสมา เป็นหลักฐานสำคัญที่ยืนยันอายุของเมืองในอำเภอสูงเนิน เนื้อความในจารึกเล่าถึงพระเจ้าศรีจนาศ (หรือ ศรีจนาเศศวร) ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายพระภิกษุสงฆ์ เมื่อ พ.ศ. 2411

3.2.4.1 สมัยก่อนกรุงศรีอยุธยา

เมื่อราว พ.ศ. 1800 เศษ พ่อขุนรามคำแหงได้เสวยสิริราชสมบัติกรุงสุโขทัยมีอาณาพรมแดนกว้างขวาง ดังปรากฏในศิลาจารึกแสดงเขตอาณาจักรสุโขทัยสมัยนั้นว่าทิศเหนือ ตั้งแต่เมืองแพร่ เมืองน่าน ตลอดถึงแม่น้ำโขง ทางทิศตะวันตกตลอดเมืองหงสาวดี ทางทิศใต้ตลอดแหลมมลายู แต่ทางทิศตะวันออกบอกเขตแดนทางแผ่นดินสูงเพียงตอนเหนือราวท้องที่จังหวัดอุดรธานี เลย และหนองคาย ไปถึงเวียงจันทน์ และสิ้นสุดที่เวียงคำ ไม่ปรากฏชื่อเมืองทางแผ่นดินสูงตอนใต้ กับทั้งทางแผ่นดินต่ำ ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา และลุ่มแม่น้ำปราจีนบุรี เช่น เมืองลพบุรี เมืองอยุธยา เมืองปราจีนบุรี เป็นต้น โดยเหตุนี้จึงมีคำสันนิษฐานเกิดขึ้นว่า ดินแดนเหล่านี้เป็นอาณาจักรของขอมซึ่งมีกำลังแข็งแรงกว่าอาณาจักรสุโขทัย พ่อขุนรามคำแหงจึงไม่อาจแผ่อาณาพรมเข้ามา แต่เท่าที่ได้สังเกต ศึกษาทั้งทางด้านศิลปะและตำนาน มีการสงสัยว่าดินแดนเหล่านี้ อยู่ในความปกครองของพวกขอม หากแต่อยู่ในอำนาจของอาณาจักรไทยพวกหนึ่งซึ่งมีราชทานเรียกว่า กรุงอโยธยา เป็นอาณาจักรที่มีมาตั้งแต่ราวพุทธศตวรรษที่ 16 และสิ่งสำคัญเป็นหลักฐาน

ของอาณาจักรนี้ ก็คือศิลปกรรมอุ้มทอง (หรือลพบุรีตอนต้น) มีลักษณะคล้ายคลึงกับศิลปกรรมของขอม อยู่มาจนกระทั่งถูกเข้าใจคลุม ๆ ไปว่าเป็นประติษฐานกรรมของพวกขอมเสียเกือบหมดสิ้น อาณาจักรอโยธยาคงจะรุ่งเรืองยิ่งใหญ่ทั้งอำนาจและศิลปศาสตร์ จึงปรากฏในพงศาวดารทางล้านนา ประเทศว่า พ่อขุนรามคำแหงกับพ่อขุนงำเมืองแห่งอาณาจักรพะเยา ขณะยังเยาว์วัยต้องลงมาศึกษา วิชาการ ณ เมืองละโว้ (ลพบุรี) ในแคว้นแคว้นนี้ถึงแม้ประเทศกัมพูชาอันมีพระนครหลวงเป็นราชธานี ก็คงตกอยู่ในความปกครองระยะหนึ่งระยะใดในระหว่างพุทธศวรรษที่ 19 เพราะตอนปลายพุทธ ศตวรรษนั้น เมื่ออาณาจักรอโยธยาเปลี่ยนผู้สืบสันตวงศ์ใหม่เป็นสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 จึงเกิดขอม แปรพักตร์ขึ้น ถึงกับต้องกรีธาทัพไปกำราบปราบปราม เวลานี้เรื่องราวของอาณาจักรอโยธยายังมีตมัว อยู่ แต่วัตถุพยานซึ่งร่องรอยชวนให้ศึกษาค้นคว้ามีประจักษ์อยู่ คือ พระเศียรพระพุทธรูปสัมฤทธิ์ซึ่งขุด พบที่วัดธรรมิกราชขนาดใหญ่ที่เก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา กับพระพุทธร ุตรรัตนนายกวัดพนัญเชิงซึ่งมีมาก่อนสร้างพระนครศรีอยุธยา พระเศียรพระพุทธรูปศิลาขนาดใหญ่ ณ วัดเดิม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครราชสีมา รวมทั้งโบราณวัตถุสถานแบบอุ้มทองที่มีอยู่ในพระนคร หลวงประเทศกัมพูชา เช่นที่ปราสาทหินเทพประณม ปราสาทหินนครวัด ตลอดจนศิลาจำหลัก บางชิ้นในพิพิธภัณฑสถานกรุงพนมเปญอันเป็นของเคลื่อนย้ายไปจากกลุ่มปราสาทหินบรรยงก์ เป็นต้น

3.2.4.2 สมัยกรุงศรีอยุธยา

ในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช แห่งกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 2199-2231) โปรดให้สร้างเมืองสำคัญที่อยู่ชายแดนให้มีป้อมปราการสำหรับป้องกันรักษาราชอาณาจักร หลายเมือง เช่น นครศรีธรรมราช พิษณุโลก เพชรบูรณ์ เป็นต้น จึงให้ย้ายเมืองที่ตำบลโคราช อำเภอสองแคว มาสร้างเป็นเมืองมีป้อมปราการและคู้อมรอบขึ้นใหม่ในที่ซึ่งอยู่ในปัจจุบันนี้ แล้วเอานามเมืองเดิมทั้งสอง คือ “เมืองเสมา” กับ “เมืองโคราชปุระ” มาผูกเป็นนามเมืองใหม่ เรียกว่า เมืองนครราชสีมา แต่คนทั้งหลายคงยังเรียกชื่อเมืองเดิมติดปากอยู่ เมืองโคราช เมืองนี้กำแพงก่อด้วย อิฐมีใบเสมาเรียงรายตลอดมีป้อมตามกำแพงเมือง 14 ป้อม ประตู 4 ประตู สร้างด้วยศิลาแลง มีชื่อดังต่อไปนี้

ทางทิศเหนือ	ชื่อประตูพลแสน	นัยหนึ่งเรียกประตูน้ำ
ทางทิศใต้	ชื่อประตูไชยณรงค์	นัยหนึ่งเรียกประตูผี
ทางทิศตะวันออก	ชื่อประตูพลล้าน	นัยหนึ่งเรียกประตูตะวันออก
ทางทิศตะวันตก	ชื่อประตูชุมพล	

ประตูเมืองทั้ง 4 แห่งนี้มีหอรักษาการอยู่ข้างบนทำเป็นรูปเรือนหลังคามุงด้วยกระเบื้องดินเผา มีช่อฟ้าใบระกาเหมือนกันทุกแห่ง แต่ปัจจุบันคงเหลือรักษาไว้เป็นแบบอย่างแห่งเดียวเท่านั้น คือ ประตูชุมพล ซึ่งกรมศิลปากรได้ขึ้นบัญชีสงวนรักษาไว้เป็นโบราณสถานเมื่อ พ.ศ. 2480 นอกนั้นทั้งประตูและกำแพงเมืองได้ถูกรื้อสูญหมดแล้ว

ในหนังสือเที่ยวตามทางรถไฟพระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เล่าถึงตำนานเมืองว่า

ในทำเนียบครั้งแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์ เมืองนครราชสีมา มีเมืองขึ้น 5 เมือง คือ เมืองนครจันทิก อยู่ทางทิศตะวันตก เมือง 1 เมืองชัยภูมิ อยู่ทางทิศเหนือ เมือง 1 เมืองพิมาย อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เมือง 1 เมืองบุรีรัมย์ อยู่ทางทิศตะวันออก เมือง 1 เมืองนางรอง อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ เมือง 1 ต่อมาตั้งเมืองเพิ่มขึ้นอีก 9 เมือง คือ ทางทิศเหนือ ตั้งเมืองบำเหน็จณรงค์ 1 เมือง จตุรัส 1 เมือง เกษตรสมบูรณ์ 1 เมือง ภูเขียว 1 เมือง ชนบท 1 เมือง รวม 5 เมือง ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งเมืองพุทไธสง 1 เมือง ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ตั้งเมืองประโคนชัย 1 เมือง รัตนบุรี 1 เมือง ทางทิศใต้ ตั้งเมืองปักธงชัย 1 เมือง เมืองนครราชสีมา จึงมีเมืองขึ้น 14 เมืองด้วยกัน เมื่อสร้างเมืองใหม่ในครั้งนั้น สมเด็จพระนารายณ์ทรงเลือกสรรข้าราชการที่เป็นคนสำคัญออกไปครอง ปรากฏว่า โปรดให้พระยายมราช (สังข์) ไปครองเมืองนครราชสีมาพร้อมกับโปรดให้พระยารามเดโชไปครองเมืองนครศรีธรรมราช ส่วนเมืองอื่นหาปรากฏนามผู้ไปครองเมืองไม่ ครั้นสมเด็จพระนารายณ์สวรรคต เมื่อ พ.ศ. 2231 พระเพทราชาได้ราชสมบัติ พระยายมราชและพระยารามเดโช ไม่ยอมเป็นข้าพระเพทราชา ต่างตั้งแข็งเมืองนครราชสีมาและเมืองนครศรีธรรมราชขึ้นด้วยกัน กองทัพกรุงศรีอยุธยาจึงยกขึ้นไปทางดงพระยาไฟ พระยายมราชต่อสู้รักษาเมืองนครราชสีมาอยู่ได้พักหนึ่ง แต่สิ้นกำลังต้องหนีไปอยู่กับพระยารามเดโช ณ เมืองนครศรีธรรมราช ครั้งกองทัพกรุงฯ ลงไปตีเมืองนครราชสีมาได้ในครั้งพระยายมราช (สังข์) ตั้งแข็งเมืองนั้น คงกวาดต้อนผู้คนและเก็บเครื่องศัตราวุธ ซึ่งมีไว้สำหรับรักษาเมืองนำมาเสียโดยมาก โดยหวังจะมีให้มีผู้คิดแข็งเมืองได้อีก ต่อมาในรัชกาลนั่นเอง มีลาวชาวหัวเมืองตะวันออกคนหนึ่ง ชื่อบุญกว้าง ตั้งตัวเป็นผู้วิเศษกับพรรคพวกเพียง 23 คน กล้าเข้ามาถึงเมืองนครราชสีมาพักอยู่ที่ศาลาแห่งหนึ่งนอกเมือง แล้วให้พระยานครราชสีมาคนใหม่ออกไป พระยานครราชสีมาซึ่งข้างออกไป ครั้นถูกอ้ายบุญกว้างขู่ พระยา

นครราชสีมากลับครั้นคร้าม เห็นหนีไม่พ้นต้องยอมเป็นพรรคพวกอำยบุญกว้าง แล้วลงให้ยกลงมาตั้ง
 ช่องสุ่มผู้คนที่เมืองลพบุรี พระยานครราชสีมาเป็นไส้ศึกอยู่จนกองทัพกรุง ฯ ยกขึ้นไปถึง จึงจับตัวอำย
 บุญกว้างกับพรรคพวกได้

เห็นจะเป็นเพราะที่เกิดเหตุคราวนี้ ประกอบกับที่การรบในกรุง ฯ เป็นปกติ
 สิ้นเสี้ยนหนามแล้ว จึงกลับตั้งกำลังทหารขึ้นที่เมืองนครราชสีมาตั้งแต่ก่อน ต่อมาปรากฏในหนังสือ
 พระราชพงศาวดาร ว่าเจ้าเมืองหลวงพระบางยกกองทัพมาตีเมืองเวียงจันทน์ เมืองเวียงจันทน์ขอให้
 กรุงศรีอยุธยาช่วย จึงโปรดให้พระยาสระบุรีเป็นนายทัพหน้าให้พระยานครราชสีมา เป็นแม่ทัพใหญ่
 ยกขึ้นไปช่วยเมืองเวียงจันทน์ กองทัพยกขึ้นไปถึง พวกเมืองหลวง พระบางก็ยำเกรง เลิกทัพกลับไป
 หาต้องรบพุ่งไม่ แต่นี้ไปก็ไม่ปรากฏเรื่องเมืองนครราชสีมาในหนังสือพระราชพงศาวดารจนแผ่นดิน
 สมเด็จพระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์ เมื่อพม่ามาตีกรุงศรีอยุธยาครั้งหลัง ปรากฏว่าเกณฑ์ของกองทัพ
 เมืองนครราชสีมาลงมาช่วยป้องกันรักษากรุง ฯ เดิมให้ตั้งค่ายอยู่ที่วัดเจติยฯ แต่งข้างใต้เพนียดแล้วให้
 พระยารัตนาธิเบศร์คุมลงมารักษาเมืองธนบุรี ครั้นกองทัพพม่ายกมาจากเมืองสมุทรสงครามเมื่อ
 เดือน 10 ปีระกา พ.ศ. 2308 พระยารัตนาธิเบศร์หนีกลับไปกรุง ฯ พวกกองทัพเมืองนครราชสีมา
 เห็นนายทัพไม่ต่อสู้ข้าศึกก็พากันกลับไปบ้านเมืองหาได้รับพุงกับพม่าไม่ ต่อมาเมื่อพม่ากำลังตั้งล้อม
 พระนครศรีอยุธยา ในปีจอ พ.ศ. 2309 มีเรื่องราวเกี่ยวกับเมืองนครราชสีมาอีกตอนหนึ่ง เหตุด้วยกรม
 หมื่นเทพพิพิธ ซึ่งเป็นโทษต้องเนรเทศไปอยู่ ณ เมืองจันทบุรี ชักชวนพวกชาวเมืองชายทะเลทาง
 ตะวันออกยกเป็นกองทัพมาหวังจะมารบพม่าแก่กรุงศรีอยุธยา กรมหมื่นเทพพิพิธมาถึงเมืองปราจีนบุรี
 ให้กองทัพหน้ามาตั้งปากน้ำโยธกา แขวงจังหวัดนครนายก พม่ายกไปตีกองทัพหน้าแตก
 กรมหมื่นเทพพิพิธเห็นจะสู้พม่าไม่ได้ ก็เลยขึ้นไปทางแขวงเมืองนครราชสีมา ไปตั้งที่ด่านโคกพระยา
 พิบูลสงคราม ผู้ว่าราชการเมืองนครนายก กับหลวงนรินทร์ ซึ่งได้เข้าเป็นพวกกรมหมื่นเทพพิพิธ
 ไปตั้งอยู่ที่เมืองนครจันทน์อีกพวกหนึ่ง กรมหมื่นเทพพิพิธคิดจะชักชวนพระยานครราชสีมาให้เกณฑ์
 กองทัพลงมารบพม่า แต่พระยานครราชสีมาคนนั้นเป็นอริอยู่กับพระพิบูลสงคราม ผู้ว่าราชการเมือง
 นครนายกแต่งคนร้ายให้มาลอบฆ่าพระพิบูลสงครามกับหลวงนรินทร์เสีย กรมหมื่นเทพพิพิธจึงให้ลอบ
 ไปฆ่าพระยานครราชสีมาเสียบ้าง แล้วเข้าไปตั้งอยู่ในเมืองนครราชสีมา ขณะนั้นหลวงแพ่งน้องพระยา
 นครราชสีมา หนีไปอยู่เมืองพิมายไปเกณฑ์คนยกกองทัพมาจับกรมหมื่นเทพพิพิธไปคุมตัวไว้ที่เมือง
 พิมาย ครั้นกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าข้าศึก เมื่อวันอังคารขึ้น 9 ค่ำ เดือน 5 ปีกุน พ.ศ. 2310
 สันราชวงศ์ที่จะครองพระราชอาณาจักรบ้านเมืองเกิดเป็นจลาจล ผู้มีกำลังฝีมือหวังจะเป็นใหญ่ใน
 ประเทศไทยต่อไป ก็คิดตั้งเป็นเจ้ามีรวมด้วยกัน 5 พรรค คือ

1. สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ครั้นยังเป็นพระยาวชิรปราการ เจ้าเมืองกำแพงเพชร ลงไปตั้งตัวเป็นใหญ่อยู่ที่เมืองจันทบุรี มีหัวเมืองอยู่ในอำนาจตั้งแต่ชายแดนกรุงกัมพูชา ขึ้นมาจนถึงเมืองชลบุรี และต่อมาถึงข้างขึ้นเดือน 12 ปีกุน พ.ศ. 2310 ได้ยกกองทัพขึ้นมาโจมตีทหารพม่าซึ่งรักษาอยู่ที่เมืองธนบุรี กับค่ายโพธิ์สามต้นที่พระนครศรีอยุธยา พม่าพ่ายแพ้จนหมดสิ้น แล้วปราบดาภิเษกเป็นกษัตริย์ ตั้งแต่งเมืองธนบุรีเป็นราชธานี

2. เจ้าพระยาพิชัยโลก (เรื่อง) ตั้งตัวเป็นใหญ่ที่เมืองพิษณุโลกมีอำนาจปกครอง ตั้งแต่เมืองพิชัยลงมาจนถึงเมืองนครสวรรค์

3. พระสังฆราชา (เรื่อน) อยู่ที่วัดพระฝาง เมืองสวางคบุรี (ปัจจุบันเป็นอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์) ตั้งตัวเป็นใหญ่ขึ้นทั้งยังอยู่ในสมณเพศ เรียกกันว่าพระฝาง มีอำนาจปกครองหัวเมืองที่อยู่ข้างเหนือเมืองพิชัย และติดต่อกับแดนเมืองแพร่ เมืองน่าน เมืองหลวงพระบาง

4. พระปลัด (เข้าใจกันว่าชื่อหนู) ผู้รั้งเมืองนครศรีธรรมราช ตั้งตัวเป็นใหญ่ที่เมือง นครศรีธรรมราช เรียกกันว่า เจ้านคร มีอำนาจปกครองหัวเมืองที่ติดต่อกับชายแดนมลายู ขึ้นมาจนถึง เมืองชุมพร

5. กรมหมื่นเทพพิพิธ ซึ่งพระยาพิมายคุมไว้ที่เมืองพิมาย และยกขึ้นเป็นใหญ่ ณ เมืองนั้น เรียกว่าเจ้าพิมาย มีอำนาจปกครองตลอดอาณาเขตของนครราชสีมา เช่น เมืองจันทัก ปักธงชัย บุรีรัมย์ พุทไธสง ชัยภูมิ และภูเขียว เป็นต้น

3.2.4.3 สมัยกรุงธนบุรี

เมื่อกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าข้าศึกในวันอังคารขึ้น 9 ค่ำ ปีกุน พ.ศ. 2310 สิ้น พระราชวงศ์ที่จะปกครองพระราชอาณาจักร บ้านเมืองเกิดเป็นจลาจล ผู้มีกำลังฝีมือหวังจะเป็นใหญ่ในประเทศไทยต่อไปก็คิดตั้งตัวขึ้นเป็นเจ้า มีรวมด้วยกัน 5 ชุมนุม คือ

ชุมนุมที่ 1 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ครั้นยังเป็นพระยาวชิรปราการ เจ้าเมืองกำแพงเพชร ลงไปตั้งตัวเป็นใหญ่อยู่ที่เมืองจันทบุรี มีหัวเมืองอยู่ในอำนาจตั้งแต่ชายแดนกรุงกัมพูชา ขึ้นมาจนถึงเมืองชลบุรี เมื่อถึงข้างขึ้น เดือน 12 ปีกุน พ.ศ. 2310 ได้ยกกองทัพเรือขึ้นมาโจมตีทหารพม่า ซึ่งรักษาอยู่ที่เมืองธนบุรีกับค่ายโพธิ์สามต้นที่พระนครศรีอยุธยา พม่าพ่ายแพ้จนหมดสิ้น แล้วปราบดาภิเษกเป็นพระมหากษัตริย์ ตั้งเมืองธนบุรีเป็นราชธานี

ชุมนุมที่ 2 เจ้าพระยาพิชัยโลก (เรื่อง) ตั้งตัวเป็นใหญ่ที่เมืองพิษณุโลก มีอำนาจปกครอง ตั้งแต่เมืองพิชัยลงมาจนถึงเมืองนครสวรรค์

ชุมนุมที่ 3 พระสังฆราชา (เรือน) อยู่ที่วัดพระฝางเมืองสวางคบุรี (ปัจจุบันเป็นอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์) ตั้งตัวเป็นใหญ่ขึ้นเรียกว่า เจ้าพระฝาง มีอำนาจปกครองหัวเมืองที่อยู่เหนือเมืองพิชัย และติดต่อกับแพร่ น่าน หลวงพระบาง

ชุมนุมที่ 4 พระปลัด (เข้าใจกันว่าชื่อหนู) ผู้รั้งเมืองนครศรีธรรมราช ตั้งตัวเป็นใหญ่ที่เมืองนครศรีธรรมราชเรียกกันว่าเจ้านคร มีอำนาจปกครองหัวเมืองที่ติดต่อกับชายแดนมลายูขึ้นมาจนเมืองชุมพร

ชุมนุมที่ 5 กรมหมื่นเทพพิพิธ ซึ่งพระพิมายคุมไว้ที่เมืองพิมาย และยกขึ้นเป็นใหญ่ ณ ที่ เมืองนั้น เรียกว่าเจ้าพิมาย มีอำนาจปกครองตลอดอาณาเขตของนครราชสีมา เช่นเมืองจันทัก ปักธงชัย บุรีรัมย์ พุทไธสง ชัยภูมิ และภูเขียว เป็นต้น

เมื่อสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีมีชัยขับไล่พวกพม่าไปจากพระนครศรีอยุธยาและมาตั้งเมืองธนบุรีเป็นราชธานีเรียบร้อยแล้วก็ทรงเริ่มปราบปรามชุมนุมอิสระทั้ง 4 ดังกล่าวมาโดยยกกองทัพไปตี เมืองพิษณุโลก เมื่อฤดูน้ำ ปีชวด พ.ศ. 2311 แต่ไปถูกอาวุธข้าศึกต้องล่าถอยกลับมา พอมาถึงฤดูแล้ง ในปีชวดนั้น ก็ยกกองทัพขึ้นไปตีเมืองนครราชสีมา กองทัพกรุงธนบุรีที่ยกไปครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กองทัพ กองทัพที่สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีเสด็จคุมไปเอง ยกขึ้นไปทางดงพระยาไฟเข้าตีทางด้านตะวันตกทางหนึ่ง ให้พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เมื่อยังดำรงพระยศเป็นพระราชาธิบดี กับสมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท เมื่อยังเป็นพระมหามนตรีคุมกองทัพขึ้นไปทางช่องเรือแตก (เข้าใจว่าช่องสะแกราช) เข้าตีทางด้านใต้ทางหนึ่ง ฝ่ายเจ้าพิมายให้เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ ผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน (คือพระพิมาย) เป็นแม่ทัพใหญ่ ให้มองยาปลัดทัพพม่าที่หนีสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีไป จากพระนครศรีอยุธยาเป็นที่ปรึกษา คุมกองทัพมาต่อสู้รักษาเขตแดน ครั้งนั้นกำลังพลของเจ้าพิมาย เห็นจะมีน้อยไม่พอรักษาป้อมปราการเอาเมืองนครราชสีมาเป็นที่มั่น จึงปรากฏว่ากองทัพเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์มาตั้งค่ายสกัดทางอยู่ที่ด่านจอหอ ข้างเหนือเมืองนครราชสีมาแห่งหนึ่งแล้วให้บุตรซึ่งเป็นที่ยาวรวงศาธิราชคุมกองทัพมาตั้งค่ายสกัดทางอยู่ที่ด่านกระโทก (เวลานี้คือ อำเภอโชคชัย) ข้างใต้เมืองนครราชสีมาอีกแห่งหนึ่ง กองทัพสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีที่ได้ด่านจอหอจับเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ได้ กองทัพพระมหามนตรีและพระราชาธิบดีค่ายด่านกระโทกแตก พระยาวรวงศาธิราชหนีไปทางเมืองเขมรต่ำ กองทัพพระมหามนตรีกับพระราชาธิบดีตามไปตีได้เมืองเสียมราฐอีกเมืองหนึ่ง เจ้าพิมายรู้ว่ากองทัพเสียที่กัลป์หนีหมายจะไปอาศัยเมืองเวียงจันทน์ แต่ขุนชนะกรมการเมืองนครราชสีมาตามจับมาถวายสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีได้จึงทรงตั้งให้ขุนชนะเป็นพระยานครราชสีมา (ต้นสกุลกาญจนาคม) แต่นั่นก็ได้เมืองนครราชสีมามาเป็นเมืองขึ้นกรุงธนบุรี แต่สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรียังต้องทำการปราบปรามพวกที่ตั้งเป็นอิสระ

อื่น ๆ เมื่อปราบปรามได้หมดแล้วยังต้องรบกับพม่า ต่อมาอีกหลายปีจึงมิได้จัดวางรูปการปกครอง เมืองนครราชสีมาให้เป็นเขื่อนขันธ์มั่งคั่ง เพราะเหตุนั้นเมื่อ พ.ศ. 2318 เวลากรุงธนบุรีกำลังติดพันรบ พุ่งกับพม่า คราวอะแซหุุ่นก็มาตีเมืองเหนือ พระยานางรอง เจ้าเมืองนางรอง อันเป็นเมืองขึ้น ของเมืองนครราชสีมา ไม่ชอบกับพระยานครราชสีมา แต่เดิมเห็นได้ที่จึงเอาเมืองไปขอขึ้นต่อเจ้าโอ ซึ่งครองเมืองจำปาศักดิ์เป็นอิสระอยู่ในสมัยนั้น ฝ่ายเจ้าโอคิดว่าไทยคงสู้พม่าไม่ได้ก็รับไว้ พระยานางรองก็ตั้งแข็งเมืองไม่ยอมขึ้นต่อเมืองนครราชสีมา ครั้นพม่าถอยทัพไปแล้ว สมเด็จพระเจ้า กรุงธนบุรี จึงให้พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกเมื่อยังดำรงพระยศเป็นพระยาจักรี เสด็จไป ปราบปรามเมื่อ พ.ศ. 2319 เจ้าพระยาจักรียกกองทัพไปยังเมืองนครราชสีมาแล้วให้กองหน้าไปจับได้ ตัวพระยานางรองมาชำระความจึงทราบว่าเป็นเจ้าเมืองจำปาศักดิ์กำลังเตรียมกองทัพ จึงบอกเข้ามายัง กรุงธนบุรีจะขอไปตีเมืองจำปาศักดิ์ต่อไป สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีจึงให้สมเด็จพระบวรราช เจ้ามหาสุรสิงหนาท เมื่อยังดำรงยศเป็นเจ้าพระยาสุรสีห์ ยกกองทัพหนุนเข้าไปอีกทัพหนึ่ง เจ้าพระยา ทั้งสองยก กองทัพไปตีได้เมืองนครจำปาศักดิ์และหัวเมืองทางฟาก แม่น้ำโขงฝั่งซ้ายจนถึงเมืองอัตปือ ได้หัวเมือง ทางริมแม่น้ำโขงข้างใต้ตลอดจนต่อแดนกรุงกัมพูชา ซึ่งเวลานั้นเป็นประเทศราชขึ้นต่อ กรุงธนบุรีอยู่ ได้ ไปเกลี้ยกล่อมหัวเมืองเขมรป่าดง คือ เมืองตะลุง เมืองสุรินทร์ เมืองสังขะ เมืองขุขันธ์ ก็ยอมสวามิภักดิ์ ขึ้นต่อไทยทั้ง 3 เมือง ในครั้งนั้นราชอาณาจักรกรุงธนบุรีขยายต่อออกไปตลอด แผ่นดินสูงในตอนข้างฝ่ายใต้ เมืองนครราชสีมาได้ปกครองบังคับบัญชาเหล่าหัวเมืองที่ได้ใหม่ เมืองนครราชสีมาจึงเป็นเมืองสำคัญยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อน

3.2.4.4 สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ในสมัยรัชกาลที่ 1 ทรงจัดการปกครองหัวเมืองทางแผ่นดินสูงตอนริมแม่น้ำ โขงเป็นประเทศราช 3 เมือง คือ เมืองเวียงจันทน์ เมืองนครพนม และเมืองนครจำปาศักดิ์ ให้เมือง นครราชสีมาปกครองเมืองเขมรป่าดงและหัวเมืองตอนที่ไม่ได้ขึ้นต่อประเทศราชทั้ง 3 นั้น และกำกับ ตรวจตราเมืองประเทศราชเหล่านั้นด้วย แล้วยกฐานะเมืองนครราชสีมาเป็นเมืองชั้นเอก ผู้สำเร็จ ราชการเมืองมียศเป็นเจ้าพระยา เจ้าพระนครราชสีมาคนแรก ชื่อเดิมคือ ปิ่น ณ ราชสีมา และใน รัชกาลที่เมืองนครราชสีมาได้นำช้างเผือก 2 เชือก ที่คล้องได้ในเขตเมืองภูเขียวขึ้นน้อมเกล้าถวายและ ได้โปรดเกล้าฯ ให้ขึ้นระวางเป็นพระอินทรไอยรา และ พระเทพกฤษณขันธ์ ซึ่งเสาทีผูกช้างเผือกเมื่อส่ง เข้าเมืองนครราชสีมายังคงเก็บรักษาไว้ในศาลเจ้าพ่อช้างเผือก อยู่ริมถนนมิตรภาพ ตรงข้ามโรงเรียน สุรนารีวิทยา

รัชกาลที่ 2 ใน พ.ศ. 2362 มีข้าคนหนึ่งชื่อ อ้ายสาเกียดโง้ง ตั้งตัวเป็นผู้วิเศษ ขึ้นที่เมืองสาละวันทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง รวบรวมสมัครพรรคพวกได้หลายพัน ยกทัพมาตีเมืองนครจำปา

ศักดิ์ เจ้านครจำปาศักดิ์ (หมาน้อย) สู้ไม่ได้ต้องทิ้งเมืองหนีมา รัชกาลที่ ๒ จึงให้พระยานครราชสีมา ยกกองทัพ ออกไปปราบปราม และส่งเจ้าอนุวงศ์แห่งกองทัพเมืองเวียงจันทน์ลงมาช่วยปราบปรามด้วยอีก พวกหนึ่ง เจ้าอนุวงศ์ให้ราชบุตร (โย้) ซึ่งเป็นบุตรคุมกองทัพไปถึงเมืองจำปาศักดิ์ก่อนกองทัพเจ้าพระยานครราชสีมา เจ้าราชบุตรรบชนะพวกขบถจับได้ตัวอ้ายสาเกียดโง้งกับพรรคพวกเป็นอันมาก ส่งเข้ามา ถวายยังกรุงเทพฯ เมื่อเสร็จจากการปราบขบถครั้งนั้น พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรง พระกรุณา โปรดเกล้าฯ ตั้งเจ้าราชบุตร (โย้) ให้เป็นเจ้าครองนครจำปาศักดิ์และทรงไว้วางพระราช ฤทัยในเจ้าอนุ เจ้าอนุจึงมีอำนาจตลอดลำแม่น้ำโขงลงมาจนถึงฝ่ายใต้

รัชกาลที่ 3 พ.ศ. 2365 เจ้าพระยากำแหงสงครามรามภักดี ซึ่งเป็นเจ้าเมือง นครราชสีมา ได้กราบบังคมทูลให้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ขุนภักดีชุมพล (แล) เป็นเจ้าเมืองชัยภูมิ

เมื่อปี พ.ศ. 2369 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เจ้าอนุรักษราช (เจ้าอนุวงศ์) ผู้ครองนครเวียงจันทน์ได้ขอครอบครองลาวที่เมืองสระบุรีซึ่งถูกกวาดต้อน มาจากเวียงจันทน์ ในคราวสงครามครั้งที่ได้พระพุทธรูปปฏิมากรแก้วมรกตมาประดิษฐานไว้ ณ กรุงธนบุรีนั้น เมื่อไม่ได้ตั้งประสงค์ก็ก่อการกบฏโดยยกกองทัพจะลงมาตีกรุงเทพมหานคร เมื่อเจ้า อนุยกกองทัพมาถึงเมืองนครราชสีมาและเข้าโจมตีเมืองนั้น พระยาปลัด (พระยาสุริยเดโชพิเศษฤทธิ์ ทศทิศวิชัย) ผู้รักษาเมืองไม่อยู่ เพราะไปปราบการจลาจลที่เมืองชูนันท์ กองทหารของเจ้าอนุจึงตีเมือง นครราชสีมาได้โดยง่ายและกวาดต้อนกรมการเมือง ตลอดจนพลเมืองทั้งชายหญิงไปเป็นเชลย เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2369 ในระหว่างการเดินทางคุณหญิงโมภรรยาพระปลัดได้คิดอุบายกับ กรมการเมืองให้ชาวบ้านเชื้อฟุ้งทหารผู้ควบคุม แกล้งทำกลัวเกรงและประจบเอาใจจนทหารของ เจ้าอนุตลอดจนเพี้ยรามพิชัย ซึ่งเป็นผู้ควบคุม ให้ความไว้วางใจและพยายามถ่วงเวลาในการเดินทาง แล้วลอบส่งข่าวถึงเจ้าเมืองนครราชสีมา เจ้าพระยากำแหงสงครามรามภักดี (ทองอินทร์ ณ ราชสีมา) และพระยาปลัด จนกระทั่งเดินทางมาถึงทุ่งสัมฤทธิ์แขวงเมืองพิมาย ได้พักตั้งค่ายค้างคืนอยู่ ณ ที่นั้น คุณหญิงโมได้ออกอุบายให้ชาวเมืองนำอาหารและสุราไปเลี้ยงดูผู้ควบคุมอย่างเต็มที่ จนทหารต่างก็ เมามายไม่ได้สติ หมดความระมัดระวัง พอตึกตึกก็พร้อมกันจับอาวุธไล่ฆ่าทหารเวียงจันทน์ตายเป็น จำนวนมาก แล้วหาชัยภูมิตั้งมั่นอยู่ ณ ที่นั้น เจ้าอนุทราบข่าวก็ให้เจ้าสุทธิสาร (โป้) บุตรคนใหญ่ คุมกำลังทหารเดินเท้าประมาณ 3,200 คน และทหารม้าประมาณ 4,000 คน รีบรุดมาทำการ ปราบปรามทำการต่อสู้รบกันถึงตลุมบอน แต่คุณหญิงโมก็จัดขบวนทัพ กรมการเมืองผู้ใหญ่คุมพลผู้ชาย ตัวคุณหญิงโมคุมพลผู้หญิงออกตีกองทัพพวกเวียงจันทน์แตกยับเยิน พอที่เจ้าอนุได้ข่าวว่ากองทัพจาก กรุงเทพฯ ยกขึ้นมาช่วยชาวเมืองนครราชสีมา จึงต้องรีบถอนกำลังออกจากเมืองนครราชสีมา

เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2369 วีรกรรมที่คุณหญิงโมได้ประกอบขึ้นที่ทุ่งสัมฤทธิ์ครั้งนี้พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาคุณหญิงโม ดำรงฐานันดรศักดิ์เป็นท้าวสุรนารี และพระราชทานเครื่องยศทองคำประดับเกียรติ ดังนี้

- ถาดทองคำใส่เขียนหมาก	1 ใบ
- จอกหมากทองคำ	1 คู่
- ตลับทองคำ	3 ถาด
- เต้าปูนทองคำ	1 อัน
- คณโฑทองคำ	1 ใบ
- ชันน้ำทองคำ	1 ใบ

ในปี พ.ศ. 2376 กองทัพนครราชสีมาได้เป็นกำลังสำคัญในการทำสงครามกับญวนในดินแดนเขมร เพื่อขับไล่ญวนออกจากเขมร เจ้าพระยานครราชสีมา (ทองอินทร์ ฦ ราชสีมา) ได้ร่วมกับเจ้าพระยาบดินทร์เดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ทำการรบด้วยความสามารถ

ปี พ.ศ. 2377 เจ้าพระยานครราชสีมาได้นำช้างพลายเผือกหางดำขึ้นน้อมเกล้าฯ ถวาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และโปรดเกล้าฯ ให้สมโภชขึ้นระวางเป็น พระยามงคลนาดิษฐ์

ปี พ.ศ. 2380 โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยานครราชสีมาทำนุบำรุงเมืองพระตะบองให้มั่นคง แข็งแรงยิ่งขึ้น โดยนำชาวเมืองนครราชสีมา จำนวน 2,000 คน ไปปฏิบัติงานด้วยความเรียบร้อย

ปี พ.ศ. 2383 เจ้าพระยานครราชสีมา (ทองอินทร์ ฦ ราชสีมา) พร้อมด้วยบุตร (พระยาภักดีนุชิต) คุมกำลังพลไปปรามกบฏนักร้องค้อมที่เมืองพระตะบอง เพราะนักร้องค้อมได้ปกครองเมืองพระตะบองแทนพระยาอภัยภูเบศร์ แล้วคิดกบฏไปฝึกฝึกับญวน โดยจับกุมกรรมการเมืองพระตะบอง รวมทั้งน้องชายของเจ้าพระยานครราชสีมา (พระยาราชานุชิต) และกวาดต้อนครอบครัวหนีไป ท้าพจากนครราชสีมาจับเคี้ยวจนถึงปี พ.ศ. 2386 เจ้าพระยานครราชสีมาได้ล้มป่วยจึงกลับมาพักรักษาตัวที่เมืองนครราชสีมา ทำให้การรบยืดเยื้อต่อไปอีกซึ่งการทำสงครามกับญวนนี้เมืองนครราชสีมาเป็นกำลังสำคัญของราชการทัพมาโดยตลอด

ปี พ.ศ. 2387 เมืองนครราชสีมาได้นำช้างพลาย 3 เชือก น้อมเกล้าถวายรัชกาลที่ 3 คือ พลายบาน พลายเหยี่ยว พลายแลม

ปี พ.ศ. 2388 ได้นำช้างพลาย 2 เชือก น้อมเกล้าถวายรัชกาลที่ 3 อีกครั้ง คือ พลาย อุเทน และพลายसार

รัชกาลที่ 4 เมืองนครราชสีมา มีความเจริญมากขึ้น เป็นศูนย์กลางการค้าขายของหัวเมืองทางตะวันออก เพราะมีสินค้าที่พ่อค้าต้องการมาก เช่น หนังสัตว์ เขาสัตว์ นอแรด งา และไหม พวกพ่อค้าเดินทางมาซื้อสินค้าเหล่านี้แล้วส่งไปจำหน่ายที่กรุงเทพฯ และซื้อสินค้าจากกรุงเทพฯ มาจำหน่ายในหัวเมืองตะวันออกโดยตลาดกลางอยู่ที่เมืองนครราชสีมา

ในรัชกาลนี้ ทรงปรารถนาว่าควรจะมีราชธานีห่างทะเลไว้อีกสัก 1 แห่ง ทรงพระราชดำริว่า ควรเป็นเมืองนครราชสีมา จึงโปรดเกล้าให้พระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นไปทรงตรวจภูมิประเทศพร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ สมุหพระกลาโหม เมื่อได้ทรงตรวจพิจารณาแล้วทรงเห็นว่ายังไม่เหมาะสม เพราะเมืองนครราชสีมาอัดคัตน้ำและการคมนาคมก็ยังไม่ลำบาก รัชกาลที่ 4 จึงทรงเปลี่ยนพระทัยมาสร้างพระราชวังที่เมืองลพบุรีแทน และพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงกราบทูลขอให้เปลี่ยนนามการเรียกคงพระยาไฟเสียใหม่ว่าคงพระยาเย็น เพื่อไม่ให้คนครั้นคร้ามหรือไม่ กล้าเดินทางผ่านเข้าไป

ในสมัยรัชกาลที่ 5 พ.ศ. 2417 พวกฮ่อได้เข้ามารุกรานเมืองหนองคาย หลายครั้ง และเมืองนครราชสีมา ก็เป็นกำลังสำคัญในการจัดกำลังทัพไปปราบฮ่อ

ส่วนวิธีการปกครองเมืองนครราชสีมา ได้เริ่มเปลี่ยนแปลงเมื่อ ร.ศ. 110 (พ.ศ. 2434) โดยโปรดฯ ให้รวบรวมหัวเมืองในเขตที่ราบสูงเป็น 3 มณฑล คือ

1. มณฑลลาวพวน มีเมืองหนองคายเป็นที่ว่าการมณฑล
2. มณฑลลาวกาว มีเมืองนครจำปาศักดิ์เป็นที่ว่าการมณฑล
3. มณฑลลาวกลาง มีเมืองนครราชสีมาเป็นที่ว่าการมณฑล

สำหรับมณฑลลาวกลางนั้น มีกรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์เป็นข้าหลวงใหญ่ ต่อมาเมื่อได้จัดหัวเมืองเป็นมณฑลเทศาภิบาลทั่วทั้งพระราชอาณาเขต ให้เปลี่ยนนามมณฑลทั้ง 3 เสียใหม่ คือ มณฑลลาวพวน เป็น มณฑลอุดร มณฑลลาวกาว เป็นมณฑลร้อยเอ็ด และมณฑลอุบล มณฑลลาวกลาง เป็นมณฑลนครราชสีมา

ในด้านการคมนาคม ได้มีการสร้างทางรถไฟจากกรุงเทพฯ ถึงนครราชสีมา ใน พ.ศ. 2434 ซึ่งเป็นทางรถไฟของรัฐบาลสายแรก และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จเปิดทางรถไฟ เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2443 ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อเมืองนครราชสีมาจนเท่าทุกวันนี้

เหตุการณ์สำคัญอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเมืองนครราชสีมาในรัชกาลนี้ คือ ในปี พ.ศ. 2447 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมงกุฎราชกุมาร ได้เสด็จตรวจราชการมณฑลนครราชสีมา และต่อมาได้มีการทดลองการเกณฑ์ทหารแบบใหม่ที่มณฑลนครราชสีมา เป็นแห่งแรก ปรากฏว่าได้ผลดีจึงขยายไปยังมณฑลอื่น ๆ

รัชกาลที่ 6 ใน พ.ศ. 2456 สมเด็จพระพันปีหลวง (สมเด็จพระศรีพัชริน
ทราบรมราชินีนาถ) เสด็จกรมทหารม้าที่ 5 ที่มณฑลนครราชสีมา และทรงรับตำแหน่งผู้บังคับการ
พิเศษกรมทหารม้า ที่ 5 มณฑลนครราชสีมา

ในปี พ.ศ. 2463 สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงนครสวรรค์
วรพินิต เสนาธิการทหารบก เสด็จตรวจราชการทหารที่มณฑลนครราชสีมา

รัชกาลที่ 7 ใน พ.ศ. 2475 หลังจากเปลี่ยนการปกครองเป็นระบอบ
ประชาธิปไตยแล้ว ได้ยกเลิกการจัดทำเมืองมณฑลเทศาภิบาลและจัดใหม่เป็นภาค มณฑล
นครราชสีมาเปลี่ยนเป็นภาคที่ 3 มีหัวเมืองอยู่ในความปกครอง 6 จังหวัด คือ จังหวัดนครราชสีมา
จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดอุบลราชธานี ตั้งที่ว่าการอยู่ที่
จังหวัดนครราชสีมา

ในปี พ.ศ. 2476 ได้เกิดกบฏบวรเดช โดยมีพลเอก พระวรวงศ์เธอ
พระองค์เจ้าบวรเดช อดีตเสนาบดีกระทรวงกลาโหมเป็นหัวหน้า ได้ทำการยึดนครราชสีมาเป็น
กองบัญชาการ เพื่อรวบรวมกำลังพลในการที่จะเข้ายึดพระนคร เพื่อบังคับให้คณะรัฐบาลของพลเอก
พระยาพหลพลพยุหเสนาลาออก ในการก่อการกบฏครั้งนี้ข้าราชการเมืองนครราชสีมาส่วนหนึ่ง
ถูกควบคุมตัวไว้ ส่วนประชาชนถูกหลอกลวงว่าได้เกิดเหตุการณ์ไม่สงบขึ้นในพระนคร ทหารจึง
จำเป็นต้องไประงับเหตุการณ์ต่อเมื่อได้ทราบแถลงการณ์จากรัฐบาล จึงเข้าใจว่าการกระทำของ
พระ วรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบวรเดชเป็นกบฏ ดังนั้นข้าราชการที่ถูกคุมขังจึงพยายามหลบหนีจาก
ที่คุมขังแล้วรวมกำลังเข้ายึดสถานที่สำคัญ เพื่อร่วมมือกับทางรัฐบาลในการปราบปรามกบฏ

ทางรัฐบาลได้มอบหมายให้ พันโทหลวงพิบูลสงคราม เป็นผู้บังคับการ
ในการปราบปรามกบฏครั้งนี้และทำได้สำเร็จ หัวหน้ากบฏได้หลบหนีเอาตัวรอดไปอยู่ที่ไซ่ง่อน
ในวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2476

รัชกาลที่ 9 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้า
พระบรมราชินีนาถ ได้ เสด็จเยี่ยมพสกนิกรภาคตะวันออกเฉียงเหนือครั้งแรก และได้ประทับแรม
ที่จังหวัดนครราชสีมา เมื่อ พ.ศ. 2498 และได้เสด็จพระราชดำเนินมาเยี่ยมพสกนิกรชาวเมือง
นครราชสีมาอีกหลายครั้ง เช่น เสด็จทอดพระเนตรการเรียนการสอนหลักสูตรมัธยมแบบประสม
ที่โรงเรียนสุนารีวิทยา, เสด็จทำพิธีเปิดอาคารเรียนโรงเรียนบุญวัฒนา เป็นต้น ยังความปลาบปลื้ม
ในพระมหากรุณาธิคุณแก่ชาวนครราชสีมาเป็นล้นพ้น

3.2.4.5 สมัยการจัดรูปการปกครองตามระบอบมณฑลเทศาภิบาล

การจัดรูปการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาล คือการจัดตั้งหน่วยราชการบริหารส่วนภูมิภาค ซึ่งมีสภาพและฐานะเป็นตัวแทนหรือหน่วยงานประจำท้องที่ของกระทรวงมหาดไทยขึ้นในส่วนภูมิภาค

สมัยสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงดำรงตำแหน่งเสนาบดี กระทรวงมหาดไทย ได้ทรงจัดให้อำนาจการปกครองซึ่งกระจัดกระจายอยู่เข้ามารวมอยู่ยังจุดเดียวกัน โดยการจัดตั้งมณฑลเทศาภิบาลขึ้น มีข้าหลวงเทศาภิบาลเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาหัวเมืองทั้งปวง คือมิให้การบังคับบัญชาไปอยู่ที่เจ้าเมืองเพียงคนเดียว (ซึ่งเจ้าเมืองเป็นผู้ปกครองแบบกินเมือง และมีอำนาจอย่างกว้างขวาง)

ระบอบการปกครองแบบเทศาภิบาล เริ่มจัดตั้งขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2437 และสำเร็จ ทั่วประเทศ เมื่อ พ.ศ. 2458 โดยมีความจำเป็นมาดังนี้

วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2435 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้ทรงแบ่งหน้าที่ระหว่างมหาดไทยและกลาโหมเสียใหม่ โดยให้มหาดไทยปกครองหัวเมืองทั้งปวง จึงรวบรวมหัวเมืองเข้าเป็นมณฑล (ยังไม่เป็นระบอบมณฑลเทศาภิบาล) มีข้าหลวงใหญ่เป็นผู้ปกครองมณฑล จัดตั้งครั้งแรกมี 6 มณฑล คือ มณฑลลาวเฉียง (หรือมณฑลพายัพ) มณฑลลาวพวน (หรือ มณฑลอุดร) มณฑลลาวกาว (หรือมณฑลอีสาน) มณฑลเขมร (หรือมณฑลบูรพา) มณฑลนครราชสีมา ส่วนหัวเมืองทางฝั่งทะเลตะวันตกบัญชาการอยู่ที่เมืองภูเก็ต

พ.ศ. 2437 เป็นปีแรกที่ได้วางแผนจัดระเบียบการบริหารมณฑลแบบใหม่เสร็จ กระทรวงมหาดไทยได้จัดให้มีมณฑลเทศาภิบาลขึ้นทั้งสิ้น 3 มณฑล คือ มณฑลพิษณุโลก มณฑลปราจีนบุรี และมณฑลนครราชสีมา ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพจากมณฑลแบบเก่ามาเป็นแบบใหม่ ได้สำเร็จเรียบร้อยเมื่อ พ.ศ. 2458

3.2.4.6 การจัดรูปการปกครองในสมัยปัจจุบัน

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2436 จัดระเบียบราชการบริหารส่วนภูมิภาคออกเป็นจังหวัด และอำเภอ และยกเลิกมณฑลจังหวัดมีฐานะเป็นหน่วยบริหารราชการแผ่นดินมีข้าหลวงประจำจังหวัด และกรมการจังหวัดเป็นผู้บริหาร

พ.ศ. 2495 ได้มีพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เป็นการแก้ไข เปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติระเบียบบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2476 โดยมีสาระสำคัญ ของการเปลี่ยนแปลง คือ

ก. จังหวัด มีฐานะเป็นนิติบุคคล

ข. อำนาจบริหารในจังหวัด เป็นของผู้ว่าราชการจังหวัด

ค. คณะกรรมการจังหวัด เดิมเป็นคณะบุคคลผู้มีอำนาจหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินในจังหวัดได้กลายเป็นเจ้าหน้าที่ที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัด

ต่อมา ได้มีประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 ได้ ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน โดยจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคเป็น จังหวัด และอำเภอ

จังหวัดให้รวมท้องที่หลาย ๆ อำเภอขึ้นเป็นจังหวัด มีฐานะเป็นนิติบุคคล การตั้งยุบ และเปลี่ยนแปลงเขตจังหวัดให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ และให้มีคณะกรรมการจังหวัดเป็นที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัดในการบริหารราชการแผ่นดินในจังหวัดนั้น ปัจจุบัน จังหวัดนครราชสีมา แบ่งการปกครองออกเป็น 32 อำเภอ คือ

ตารางที่ 3.2 อำเภอ 32 อำเภอในจังหวัดนครราชสีมา

อำเภอ	อำเภอ
1. อำเภอแก้งสนามนาง	17. อำเภอโนนไทย
2. อำเภอขามทะเลสอ	18. อำเภอโนนสูง
3. อำเภอขามสะแกแสง	19. อำเภอโนนแดง
4. อำเภอคง	20. อำเภอบัวลาย
5. อำเภอครบุรี	21. อำเภอบัวใหญ่
6. อำเภอจักราช	22. อำเภอบ้านเหลื่อม
7. อำเภอเฉลิมพระเกียรติ (จังหวัดนครราชสีมา)	23. อำเภอประทาย
8. อำเภอโชคชัย	24. อำเภอปักธงชัย
9. อำเภอชุมพวง	25. อำเภอปากช่อง
10. อำเภอด่านขุนทด	26. อำเภอพระทองคำ
11. อำเภอเทพารักษ์	27. อำเภอพิมาย
12. อำเภอเมืองยาง	28. อำเภอเมืองนครราชสีมา
13. อำเภอลำทะเมนชัย	29. อำเภอวังน้ำเขียว
14. อำเภอเสิงสาง	30. อำเภอสีคิ้ว
15. อำเภอสีดา	31. อำเภอสูงเนิน
16. อำเภอหนองบุญมาก	32. อำเภอห้วยแถลง

ที่มา : ศาลากลางจังหวัดนครราชสีมา, 2564

3.3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ Story Board

3.3.1 ความหมายของ Story Board

ความหมายของคำว่า “Story Board” มีผู้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

วาริน ถาวรวัฒนเจริญ (2560, น. 3) นิยามคำว่า สตอรี่บอร์ด (Story Board) เป็นการเขียนกรอบแสดงเรื่องราวที่สมบูรณ์ของภาพยนตร์หรือหนังแต่ละเรื่อง โดยมีการแสดงรายละเอียดที่จะปรากฏในแต่ละฉากหรือแต่ละหน้าจอ เช่น ข้อความ ภาพ ภาพเคลื่อนไหว เสียงดนตรี เสียงพูด และแต่ละอย่างนั้นมีลำดับของการปรากฏว่าอะไรจะปรากฏขึ้นก่อน-หลัง อะไรจะปรากฏพร้อมกัน เป็นการออกแบบอย่างละเอียดในแต่ละหน้าจอ

กวีศรา เอี่ยมบรรณพงษ์ (2563, น. 142) ให้ความหมาย สตอรี่บอร์ด (Story Board) คือการวาดรูปลงในกรอบสี่เหลี่ยม เพื่อแสดงเรื่องราวตามบทที่กำหนดไว้ สำหรับนำไปใช้ในการผลิต วิดิทัศน์ ภาพยนตร์ โฆษณา การ์ตูน สารคดี เป็นต้น สตอรี่บอร์ดประกอบไปด้วยภาพต่าง ๆ พร้อมคำบรรยายหรือบทสนทนา มีการกำหนดเสียง เช่น เสียงดนตรี เสียงพูด หรือเสียงบรรยาย เหมือนการเล่นเรื่องตามลำดับ การกำหนดมุมกล้อง กำหนดเวลา แสดงองค์ประกอบที่สำคัญว่าอะไรควรปรากฏขึ้นก่อน-หลัง หรือปรากฏขึ้นพร้อมกัน สตอรี่บอร์ดจะเป็นตัวช่วยไม่ให้เนื้อเรื่องไร้ขอบเขตจนไม่ได้เนื้อหาสาระ ทำให้ทีมผู้ผลิตและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตวิดิทัศน์สามารถเห็นภาพรวมของงานทั้งหมด ทำให้การถ่ายทำให้เกิดข้อผิดพลาดน้อยลง งานเสร็จได้ทันเวลาและได้งานที่ตรงตามเป้าหมาย

อรนัน หินอ่อน (2560, น. 1) กล่าวว่า สตอรี่บอร์ด คือ การเขียนภาพนิ่งเพื่อสร้างเป็นภาพเคลื่อนไหวในรูปของสื่อมัลติมีเดีย (Multimedia) หรือสื่อประสม หมายถึง สื่อหลายแบบเป็นการใช้สื่อในหลายรูปแบบ ทั้งข้อความ เสียง รูปภาพ หรือภาพเคลื่อนไหว เพื่อกำหนดแนวทางให้ทีมผู้ผลิตเกิดความเข้าใจไปในแนวทางเดียวกันในการถ่ายทำเป็นภาพเคลื่อนไหวรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ ภาพยนตร์ ภาพยนตร์โฆษณา ภาพยนตร์สั้น ภาพยนตร์การ์ตูน ภาพยนตร์สารคดี หรือแม้แต่การทำผลงาน โดยแสดงออกถึงความต่อเนื่องของการเล่าเรื่อง จุดประสงค์ของสตอรี่บอร์ด คือ เพื่อการเล่าเรื่อง ลำดับเรื่อง มุมกล้อง ภาพไม่จำเป็นต้องละเอียดมาก แคบอกรอบประกอบสำคัญได้ ตำแหน่งตัวละครที่สัมพันธ์กับฉากและตัวละครอื่น ๆ มุมกล้อง แสงเงา เป็นการ สเก็ตซ์ภาพของเฟรม (Shot) ต่าง ๆ จากบท เหมือนการ์ตูนและวาดตัวละครเป็นวงกลม สีเหลี่ยม ฉากเป็นสี่เหลี่ยม การสร้างสตอรี่บอร์ดจะช่วยให้ Producer และผู้กำกับได้เห็นภาพของรายการที่จะถ่ายทำเป็นรูปธรรมชัดเจนขึ้นได้ในแต่ละเฟรมที่จะดำเนินการ

สรุปได้ว่า สตอรี่บอร์ด คือ การเขียนอยู่ในกรอบสี่เหลี่ยมเพื่อแสดงเรื่องราวตามบทที่กำหนดไว้ สำหรับนำไปใช้ในการผลิตวีดิทัศน์ ภาพยนตร์ โฆษณา การ์ตูน สารคดี เป็นต้น สตอรี่บอร์ดประกอบไปด้วยภาพต่าง ๆ พร้อมคำบรรยายหรือบทสนทนา มีการกำหนดเสียง เช่น เสียงดนตรี เสียงพูด หรือเสียงบรรยาย เหมือนการเล่าเรื่องตามลำดับ การกำหนดมุมกล้อง กำหนดเวลา

3.3.2 ความรู้พื้นฐานก่อนเขียน Story Board

ก่อนเขียนสตอรี่บอร์ดจะต้องศึกษาการเขียนเรื่อง บทบรรยาย (Notation) รวมทั้งมุมกล้องให้เข้าใจก่อน จึงจะสามารถเขียนสตอรี่บอร์ดได้ (โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตริวิทยา พุทธมณฑล 2564, น. 2)

ศิลปะการเล่าเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นนิทาน นิยาย ละคร หรือภาพยนตร์ ล้วนแต่มีรากฐานแบบเดียวกัน นั่นคือ การเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นของมนุษย์หรือสัตว์ หรือแม้แต่อะไรก็ตามที่เกิดขึ้นช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ณ สถานที่ใดที่หนึ่งเสมอ ฉะนั้น องค์ประกอบที่สำคัญที่ขาดไม่ได้ คือ ตัวละคร สถานที่ และเวลา สิ่งสำคัญในการเขียนบทหนึ่งสัปดาห์ก็คือ การเริ่มต้นหาวัตถุดิบหรือแรงบันดาลใจให้ได้ว่าเราอยากจะทำอะไร จะนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับอะไร ตัวเราเองมีแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ อย่างไร ซึ่งแรงบันดาลใจในการเขียนบทที่เราสามารถนำมาใช้ในที่ก็คือ ตัวละคร แนวความคิด และเหตุการณ์ ควรจะมองหาวัตถุดิบในการสร้างเรื่องให้แคบอยู่ในสิ่งที่เรารู้สึก รู้จริง เพราะคนทำหนังสักคนมักจะทำเรื่องที่ใกล้ตัว หรือไม่ก็ใกล้เกินจนทำให้เราไม่สามารถจำกัดขอบเขตได้ การเขียนเรื่องสั้น

การเขียนเรื่องสั้น ต้องให้กระชับ ตัวละครมีบทสนทนาไม่มาก เทคนิคการเขียนเรื่องสั้น มีดังนี้

3.3.2.1 ต้องมีการระบายสภาพและบรรยากาศ (Local Color) หมายถึง การพรรณนาภาพอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อนำความคิดของผู้อ่านให้ซาบซึ้งในท้องเรื่อง ให้เห็นฉากที่เราวาดด้วยตัวอักษรนั้นต้องชัดเจน

3.3.2.2 การวางโครงเรื่อง (Plot) มีการเริ่มนำเรื่องจนถึงปลายยอดเรื่อง หรือที่เรียกว่า ไคลแมกซ์ (Climax) และจบเรื่องลงโดยเร็ว ให้ผู้อ่านโล่งใจ เข้าใจและสะเทือนใจ หรือเป็นแบบสองซ้อนเหตุการณ์

3.3.2.3 การจัดตัวละครและให้บทบาท เป็นตัวละครที่สำคัญในเรื่อง เพื่อแสดงลักษณะนิสัยอย่างหนึ่งอย่างใด ก่อให้เกิดเรื่องราวขึ้น

3.3.2.4 การบรรยายเรื่องแบบการมีตัวตนที่เข้าไปอยู่ในตัวเรื่อง และการเป็นบุรุษที่สาม ได้แก่ ตัวละคร แสดงบทบาทของตนเอง เป็นวิธีที่ดีที่สุด

3.3.2.5 การเปิดเรื่อง อาจทำได้โดยการให้ตัวละครพูดกัน การบรรยายตัวละคร การวางฉากและการบรรยายตัวละครประกอบ การบรรยายพฤติกรรมและตัวละคร

3.3.2.6 บทเจรจา หรือคำพูดของตัวละคร ต้องเขียนให้เป็นภาษามนุษย์พูดกัน และต้องให้เหมาะกับบทบาทและเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับตัวละคร

3.3.2.7 ต้องมีความแน่น คือพูดให้ตรงไปตรงมา เข้าใจง่าย ใช้คำไม่ฟุ่มเฟือย

3.3.2.8 การตั้งชื่อตัวละคร ควรให้ชื่อที่ใกล้เคียงกับชื่อคนจริง ๆ ส่วนชื่อเรื่องก็ควรเป็นข้อความที่ก่อให้เกิดความอยากอ่าน ใช้คำสั้น ๆ แต่ให้น่าฟัง

3.3.2.9 การทำบท คือ การบรรยายให้ตัวละครแสดงบทบาท เช่นเดียวกับการแสดงละคร ต้องพรรณนาถึง กิริยาท่าทาง อากักรำพึงรำพัน เป็นต้น

3.3.3 ขั้นตอนการทำ Story Board

ขั้นตอนการทำ Story Board ทั้งหมด 5 ขั้นตอน (พีระเสก บริสุทธิ์บัวทิพ 2564, น. 2) ดังนี้

3.3.3.1 วางโครงเรื่องหลัก ไม่ว่าจะ เป็น Theme ตัวละครหลัก ฉาก ฯลฯ

ก. แนวเรื่อง

ข. ฉาก

ค. เนื้อเรื่องย่อ

ง. Theme/แก่น (ข้อคิด/สิ่งที่ต้องการจะสื่อ)

จ. ตัวละคร สิ่งสำคัญคือ กำหนดรูปลักษณ์ของตัวละครแต่ละตัวให้โดดเด่น ไม่คล้ายกันจนเกินไป ควรออกแบบรูปลักษณ์ของตัวละครให้โดดเด่นแตกต่างกัน และมองแล้วสามารถสื่อถึงลักษณะนิสัยของตัวละครได้ทันที

3.3.3.2 ลำดับเหตุการณ์คร่าว ๆ จุดสำคัญคือ ทุกเหตุการณ์จะเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน เหตุการณ์ก่อนหน้าจะทำให้เหตุการณ์ต่อมามีน้ำหนักมากขึ้น และต้องหาจุด Climax ของเรื่องให้ได้ จุดนี้จะเป็นจุดที่น่าตื่นเต้นที่สุดก่อนที่จะเฉลยปมทุกอย่างในเรื่อง การสร้างปมให้ผู้อ่านสงสัยก็เป็นจุดสำคัญในการสร้างเรื่อง ปมจะทำให้ผู้อ่านเกิดคำถามในใจและคาดเดาเนื้อเรื่องรวมถึงตอนจบไปต่าง ๆ นานา

3.3.3.3 กำหนดหน้า

3.3.3.4 แต่งบทเป็นขั้นตอนสุดท้ายก่อนลงมือวาดสตอรี่บอร์ด ควรเขียนบทพูดและบทความคิดที่จะใช้เขียนลงในหน้าออกมาโดยละเอียดเพื่อที่จะได้กำหนดขนาดของบอลูนและจัดวางลงบนหน้ากระดาษได้อย่างเหมาะสม

3.3.3.5 ลงมือเขียน Story Board

3.4 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับโปสเตอร์

3.4.1 ความหมายของโปสเตอร์

จากการศึกษาความหมายที่ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการต่าง ๆ ได้ให้ความหมายของโปสเตอร์ สามารถรวบรวมได้ดังนี้

มนูญ ไชยสมบูรณ์ (2562, น. 1) กล่าวว่า โปสเตอร์ (Poster) คือ ภาพขนาดใหญ่ที่พิมพ์บนกระดาษมีการออกแบบเพื่อใช้ติด แขนงบนผนัง หรือกำแพง โปสเตอร์อาจจะเป็นภาพพิมพ์ ภาพเขียนก็ได้ หรืออาจจะเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ และมีจุดประสงค์เพื่อทำให้สะดุดตาผู้รับสารและสามารถสื่อสารข้อมูลออกไปได้ ข้อบ่งใช้ของโปสเตอร์นั้นอาจใช้สอยได้หลายประการ แต่ส่วนใหญ่ที่พบเห็น คือ มักจะใช้ในการเผยแพร่เพื่อการประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะการโฆษณางานแสดง ศิลปะ งานดนตรี ภาพยนตร์ การโฆษณาชวนเชื่อ หรือการสื่อสารต่อความเชื่อของคนส่วนใหญ่

กฤษณีกร เจริญกุล (2563, น. 27) ให้ความหมาย โปสเตอร์ เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายสามารถนำเสนอข้อความพร้อมกับภาพประกอบได้ในขนาดที่ไม่มีขอบเขตจำกัด โดยมีจุดมุ่งหมายในการใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ การโฆษณา หรือการประชาสัมพันธ์ รวมถึงการใช้กลวิธีในการออกแบบสื่อที่ต้องการการสัมผัสรับรู้ด้วยตา (Visual communication design) หลักการออกแบบสร้างสรรค์งานศิลปะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อโปสเตอร์ภาพยนตร์เป็นสื่อที่ต้องอาศัยศิลปะและการกระตุ้นทางสายตาอันประกอบ

จาริณี อิวชานนา (2564, น. 1) นิยามคำว่า โปสเตอร์ (Poster) เป็นแผ่นภาพโฆษณาหรือประกาศบอกข่าวสาร โปสเตอร์จึงเป็นช่องทางสื่อสารที่สำคัญมาก ถึงแม้ในโลกเทคโนโลยีออนไลน์ก็ยังมีมีความสำคัญ โปสเตอร์ถูกใช้ให้เป็นประโยชน์ในกิจกรรมนานาประการ เช่น ส่งเสริมการศึกษา ส่งเสริมการท่องเที่ยว การกีฬา และดนตรี โดยเฉพาะโปสเตอร์ขนาดเล็กใช้ได้ทั้งเป็นสื่อสำหรับการโฆษณา และเป็นเครื่องประดับตกแต่งห้องมีผู้นิยมกันถึงขั้นสะสมกันเหมือนกับสะสมแสตมป์

สรุปได้ว่าโปสเตอร์ เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย สามารถนำเสนอข้อความพร้อมกับภาพประกอบมีจุดประสงค์เพื่อทำให้สะดุดตาผู้รับสารและสามารถสื่อสารข้อมูลออกไปได้ ข้อบ่งใช้ของโปสเตอร์นั้นอาจใช้สอยได้หลายประการ แต่ส่วนใหญ่ที่พบเห็น คือ มักจะใช้ในการเผยแพร่เพื่อการประชาสัมพันธ์

3.4.2 หลักการออกแบบโปสเตอร์

ในการออกแบบโปสเตอร์มีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึง ดังต่อไปนี้ (จาริณี อิวชานา 2564, น. 1)

3.4.2.1 ความเป็นเอกภาพ (Unity) เป็นการทำให้สาระ และองค์ประกอบทุกส่วน มีความสัมพันธ์คล้องจองกัน เป็นการสร้างจุดรวมสายตา และการเน้นให้องค์ประกอบนั้น มีความโดดเด่นยิ่งขึ้น

3.4.2.2 ดุลยภาพ หรือ ความสมดุล (Balancing) เป็นสิ่งที่จะช่วยให้ผู้ดูเกิดความรู้สึกผ่อนคลาย ดูเป็นระเบียบ เหมาะกับงานที่เป็นทางการ เป็นการออกแบบให้ผู้ดูรู้สึกถึงความเท่ากัน ไม่เอียง หรือหนักไปในด้านในด้านหนึ่ง ความสมดุลในการออกแบบกราฟฟิก เป็นเรื่องของความงาม ความน่าสนใจ การจัดการสมดุลในด้านรูปแบบและสี มีอยู่ 2 ลักษณะคือ

ก. สมดุลแบบซ้ายขวาเท่ากัน (Formal of Symmetrical Balance)

ข. สมดุลซ้ายขวาไม่เท่ากัน (Formal of Asymmetrical Balance)

3.4.2.3 สัดส่วน (Proportion) เป็นความพอเหมาะพอดีทางด้านสัดส่วน และรูปร่าง เป็นการเน้นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนกับการจัดตำแหน่ง สัดส่วนโครงสร้าง สัดส่วนกับพื้นที่ว่าง สัดส่วนของตัวอักษร ข้อความ และรูปภาพ ประกอบ ตลอดจนความเข้มของแสงและเงา การจัดสัดส่วนในรูปแบบต่าง ๆ จะส่งผลให้เกิดความน่าสนใจและชวนมองยิ่งขึ้น

3.4.2.4 ความมีจุดเด่น (Emphasis) เป็นการสร้างจุดสนใจให้ผู้ดูได้รับข้อมูลหลัก ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ผู้ออกแบบจะกำหนดว่าส่วนใดจะเป็นส่วนสำคัญ เป็นส่วนที่ต้องการเน้นให้เห็นชัดเจน ส่วนใดเป็นส่วนประกอบเสริม หรือเป็นส่วนสำคัญรอง

3.4.3 การออกแบบภาพ การกำหนดตัวอักษร และการกำหนดโครงสร้าง

ในการออกแบบโปสเตอร์ มีส่วนประกอบที่เห็นได้ชัดเจน คือ เรื่องของภาพ และข้อความ นอกเหนือการคัดเลือกภาพ และการคิดข้อความ ให้น่าสนใจแล้ว การออกแบบภาพ และการกำหนดตัวอักษรก็เป็นสิ่งสำคัญที่มีส่วนทำให้โปสเตอร์เกิดความน่าสนใจ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแปลนห้อง (จาริณี อิวชานา 2564, น. 1)

3.4.3.1 ตัวอักษร หรือข้อความหัวเรื่อง จะเป็นตัวบรรยายข้อมูลสาระให้รับรู้ ดังนั้น การกำหนดตัวอักษรจึงต้องเน้นที่ขนาดของตัวอักษร รูปแบบ การกำหนดโครงสร้าง

ก. ขนาดของตัวอักษร โดยทั่วไปมี 3 ขนาด คือ

1) ขนาดใหญ่ สำหรับพาดหัว (Heading)

2) ขนาดกลาง สำหรับข้อความรองพาดหัว (Sub heading)

3) ขนาดเล็ก สำหรับข้อความรายละเอียด (Copy)

3.4.3.2 หลักการออกแบบ ขนาดของตัวอักษรต้องอ่านได้ชัดเจน พิจารณาขนาดสัดส่วนของตัวอักษรที่สัมพันธ์กับระยะห่างระหว่างสายตากับสิ่งที่มองเห็น ขนาดมาตรฐานของตัวอักษรที่ระยะห่างระหว่างสายตา 20 นิ้ว ควรมีขนาดสูงประมาณ 18 นิ้ว ระยะห่างที่เพิ่มขึ้นทุก 5 นิ้ว ควรเพิ่มขนาดตัวอักษร 1/8 นิ้ว ทุกช่วงระยะห่างที่เพิ่มขึ้น

3.4.3.3 รูปแบบตัวอักษร การออกแบบตัวอักษรต้องคำนึงถึงความสวยงามแปลกตาชัดเจน สอดคล้องกับลักษณะของข้อความ ซึ่งจะช่วยให้โปสเตอร์น่าสนใจมากขึ้น รูปแบบของตัวอักษรอาจได้มาจากการจินตนาการรูปแบบใหม่ขึ้นมา หรือใช้ตัวอักษรที่ออกแบบไว้แล้ว

3.4.3.4 เพื่อเน้นข้อความให้เด่นชัดขึ้น สวยงามขึ้น ค่าน้ำหนักของสี (การตัดกันของสีตัวอักษรกับสีพื้น) สีที่ใช้กับตัวอักษรไม่ควรมากเกินไป ใช้สีให้เหมาะสมกับคำหรือข้อความ

3.4.3.5 สีตรงข้ามมี 6 คู่ ได้แก่

สีเหลือง	ตรงข้ามกับ	สีม่วง
สีแดง	ตรงข้ามกับ	สีเขียว
สีน้ำเงิน	ตรงข้ามกับ	สีส้ม
สีเขียวเหลือง	ตรงข้ามกับ	สีม่วงแดง
สีส้มเหลือง	ตรงข้ามกับ	สีม่วงน้ำเงิน
สีส้มแดง	ตรงข้ามกับ	สีเขียวน้ำเงิน

การใช้สีในคู่ตรงข้ามควรคำนึงถึงค่าน้ำหนักของสีที่ใช้ โดยไม่ควรใช้สีคู่ตรงข้ามร่วมกันในปริมาณที่เท่ากัน ควรมีการกำหนดโดยยึดกฎ 80 : 20 โดยใช้สีขาวเพื่อเจือจาง (Tint) หรือการใช้สีดำ หรือสีเทาเพื่อเพิ่มความเข้มของสี (Shade)

3.5 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแปลนห้อง

3.5.1 ความหมายของแปลนห้อง

ความหมายของคำว่า “แปลนห้อง” มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

DDproperty (2563, น.1) กล่าวว่า แปลนห้องนั้น คือ แบบแปลนหรือแผนผังกำหนดว่าอะไรตั้งอยู่ตรงไหน ในมุมมองจากด้านบน เหมือนกับที่เรายกเอาหลังคาบ้านออกแล้วมองลงมา จะเห็นห้องไหนอยู่ตรงบริเวณไหนบ้าง แต่ละห้องมีหน้าต่างกี่บาน มีประตูกี่บาน และเป็นประตูหรือหน้าต่างในลักษณะไหน

Homestratosphere (2563,น. 1) กล่าวว่า แบบแปลนห้อง คือ การออกแบบจัดวางแปลน และการตกแต่งได้หลากหลาย ๆ มาก ๆ ขึ้นอยู่กับแปลนหลักของห้อง รวมถึงความต้องการของเจ้าของห้อง

Home-Designing (2561 ,น. 1) กล่าวว่า แปลนห้องที่ดี คือ แปลนห้องที่สร้างมาเพื่อรองรับไลฟ์สไตล์แบบคนในเมืองโดยเฉพาะ สำหรับคนที่อยากจะใช้คอนโดของตัวเองเป็นสถานที่สำหรับพักผ่อนรวมทั้งใช้แทนสถานที่ทำงานได้ในตัว ทำให้ภายในประกอบไปด้วยห้องส่วนตัว สิ่งอำนวยความสะดวก พื้นที่ส่วนรวมที่สามารถใช้ประโยชน์ส่วนตัวได้อีกด้วย

สรุปได้ว่า แปลนห้อง คือ การออกแบบการวางแปลนให้ตรงกับความต้องการหรือไลฟ์สไตล์ของเจ้าของห้องเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าอยู่

3.5.2 ประเภทเขียนทัศนียภาพและการทำหุ่นจำลอง

ในการทำงานออกแบบตกแต่งภายใน นอกจากการเขียนแบบในลักษณะภาพ 2 มิติที่กล่าว ลักษณะภาพ 3 มิติ เพื่อแสดงให้เห็นภาพโดยรวมของงานเมื่อทำการตกแต่งเสร็จแล้ว โดยมีรายละเอียดต่าง ๆ ใกล้เคียงของจริงมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เช่น องค์ประกอบ สัดส่วน สี ฯลฯ ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้ผู้ดูเข้าใจแบบได้รวดเร็วขึ้น และถึงแม้จะเขียนทัศนียภาพแล้ว แต่เพื่อให้เห็น ภาพได้ชัดเจน สามารถสื่อสารได้ใกล้เคียงมากยิ่งขึ้นไปอีก จึงจำเป็นจะต้องมีการทำหุ่นจำลอง (Model) ก่อนที่จะนำไปสร้างเป็นงานจริง หรือเพื่อใช้ศึกษาและแก้ไขปรับปรุงรายละเอียดบางอย่าง ก่อนนำไปสร้างเป็นงานจริง (จง บุญประชา 2557, น. 63-76)

3.5.2.1 ประเภทของการเขียนทัศนียภาพ

ทัศนียภาพสามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1) ทัศนียภาพภายนอก (Exterior Perspective) 2) ทัศนียภาพภายใน (Interior Perspective) ทั้ง 2 ประเภท ยังแบ่งออกเป็น 2 แบบคือ

ก. การเขียนทัศนียภาพแบบบรรยากาศ (Aerial Perspective) เป็นการเขียนภาพแสดงสิ่งต่าง ๆ ดังที่เห็นจริง ๆ สิ่งที่อยู่ใกล้ตาจะมองเห็นได้ชัด สิ่งที่อยู่ไกลออกไปจะรางเลือน เช่น ภาพทิวทัศน์ที่มีบ้านและภูเขาเห็นได้ชัด ถนนทอดยาวไปจนลับตา เป็นต้น

ข. การเขียนทัศนียภาพแบบเส้น (Linear Perspective) เป็นการเขียนภาพแสดงสิ่งต่าง ๆ ที่เห็นเช่นเดียวกับการเขียนทัศนียภาพแบบบรรยากาศ แต่ถ่ายทอดออกมาเป็นลายเส้น ไม่ระบายสี และลงน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงเงา เพื่อเน้นลักษณะของชิ้นงานต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบในภาพให้เห็นได้อย่างชัดเจน

เทคนิคในการเขียนทัศนียภาพทำได้ 2 วิธี คือ

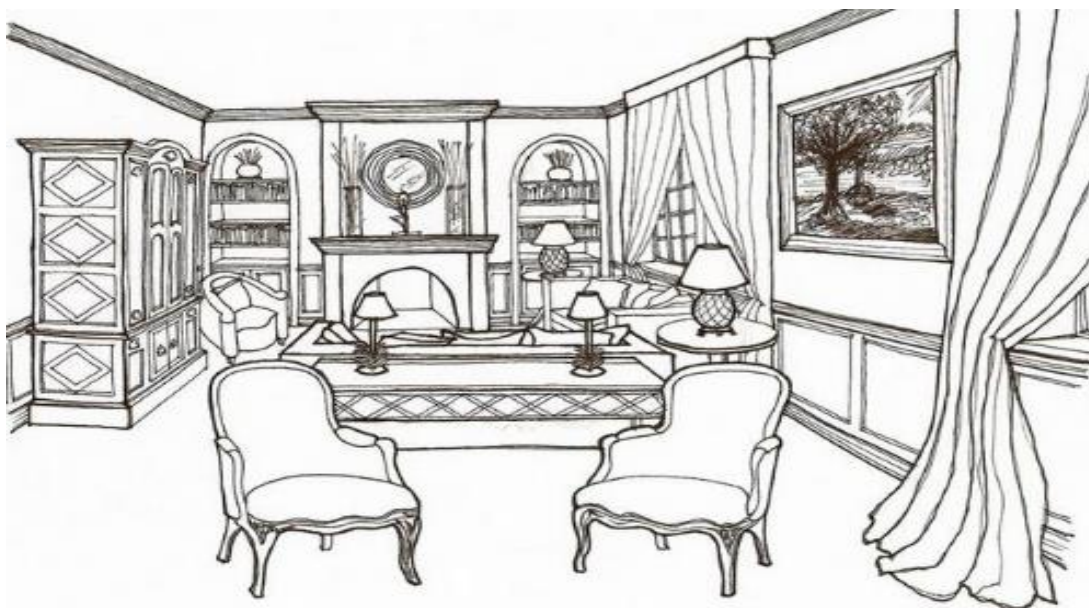
1) เขียนโดยเข้ามาตราส่วนแล้วใช้แปลนทำมุมกับเส้นรับภาพ

2) เขียนโดยกำหนดจุดรวมสายตาและประมาณสัดส่วนระยะ โดยประมาณตามหลักการ และอาศัยประสบการณ์กับความชำนาญในการใช้งานจริง ๆ การเขียนทัศนียภาพแบบที่ 1 จะเป็นการเขียนที่มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก และผลที่ออกมามักจะดูไม่ค่อยสมจริง และไม่ค่อยเห็นที่นักออกแบบจะใช้วิธีนี้ ส่วนการเขียนทัศนียภาพแบบที่ 2 จะนิยมเขียนโดยทั่วไปมากกว่า ให้ผลที่ออกมามีความสมจริงมากกว่า ถึงแม้จะทำการกะประมาณสัดส่วน แต่ด้วยอาศัยประสบการณ์ และการกะประมาณอย่างมีหลักการ จะทำให้ภาพมีความสมจริงและได้บรรยากาศที่ใกล้เคียงจินตนาการของการออกแบบได้

ภาพที่ 3.3 ตัวอย่างการเขียนทัศนียภาพแบบบรรยากาศ (Aerial Perspective)

ที่มา : การออกแบบตกแต่งภายใน, 2557

ภาพที่ 3.4 ตัวอย่างการเขียนทัศนียภาพแบบเส้น (Linear Perspective)

ที่มา : การออกแบบตกแต่งภายใน, 2557

3.5.2.2 การทำหุ่นจำลอง

การทำหุ่นจำลอง เพื่อศึกษางานการออกแบบตกแต่งภายในที่มีการเห็นได้สมจริง หรือเพื่อใช้ศึกษาและแก้ไขปรับปรุงรายละเอียดบางอย่างก่อนนำไปสร้างจริง โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

ก. หุ่นจำลองเท่าของจริง (Mock-up) หรือการทำห้องตัวอย่างที่นิยมทำกันมากในที่อยู่อาศัยประเภทอาคารชุด หรือ คอนโดมิเนียม ที่จะให้ผู้กำลังตัดสินใจซื้อได้เห็นบรรยากาศของห้องที่ตกแต่งแล้ว มีรูปแบบเป็นอย่างไร ขนาดสัดส่วนและประโยชน์ใช้สอยดีหรือไม่

ข. หุ่นจำลองเพื่อศึกษารายละเอียด (Studied model) ผู้ออกแบบจะสร้างขึ้นมาเอง เพื่อทดสอบส่วนรายละเอียด หรือส่วนใดส่วนหนึ่ง เช่น สัดส่วนของพื้นที่บรรยากาศโดยรวมของการตกแต่ง ฯลฯ เป็นต้น วัสดุที่ใช้จะเป็นวัสดุที่หาได้ง่าย และทำได้อย่างรวดเร็ว เช่น กระดาษแข็ง แผ่น โฟม เป็นต้น

ค. หุ่นจำลองย่อส่วน (Scale model) เป็นหุ่นจำลองที่มีขนาดเล็กกว่าของจริงที่เป็นอัตราส่วน เช่น 1:10, 1:25 ฯลฯ เป็นต้น แต่จะมีรายละเอียดที่ใกล้เคียงหรือเหมือนจริงมากกว่าหุ่นจำลอง เพื่อศึกษารายละเอียด (Studied Model) ในประเภทที่ 2

ง. หุ่นจำลองต้นแบบ (Prototype model) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ผลิตภัณฑ์ต้นแบบ นิยมที่จะใช้กับงานผลิตภัณฑ์ โดยสร้างขึ้นจากวัสดุจริง และมีขนาดจริงทุกส่วน ส่วนมาก

โรงงานผู้ผลิตจะต้องจัดทำขึ้น เพื่อทดสอบและค้นหาส่วนบกพร่องแล้วแก้ไขก่อนลงมือผลิตจริง จำนวนมากต่อไป เช่น การทำรถยนต์ต้นแบบ

4. วิธีการดำเนินโครงการ

จากการปฏิบัติงาน ณ อุทยานการเรียนรู้สิรินธร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ทางคณะผู้จัดทำได้รับความเห็นชอบจากพนักงานที่ปรึกษา ให้มีการรวบรวมชีวประวัติเจ้าเมืองโคราช และชีวประวัติเจ้าเมืองคนสุดท้ายของโคราช และนำมาวิเคราะห์สรุปออกมาเป็นสารสนเทศ เพื่อนำเสนอชีวประวัติเจ้าเมืองคนสุดท้ายของโคราชในรูปแบบ สื่อสตอรี่บอร์ด (Story Board) แพลนห้อง และโปสเตอร์ และเพื่ออนุรักษ์ให้แก่บุคคลที่สนใจได้เข้าถึงสารสนเทศได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ ซึ่งรายละเอียดที่สำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ

4.1.1 เพื่อรวบรวมชีวประวัติเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14

4.1.2 เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลชีวประวัติเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14 สรุปออกมาเป็นสารสนเทศ

4.1.3 เพื่อออกแบบสื่อสตอรี่บอร์ด, แบบแพลนห้อง เรื่อง เจ้าเมืองคนสุดท้ายของจังหวัดนครราชสีมา พระยากำธรพ่ายพิศ (ดิศ อินทโสฬส ณ ราชสีมา) และโปสเตอร์ เกี่ยวกับเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14

4.2 ขั้นตอนของแผนการทำงาน

ตารางที่ 3.3 ขั้นตอนของแผนการทำงาน

กิจกรรม/ขั้นตอนการดำเนินงาน	เดือน (2563-2564)				
	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.
1. กำหนดหัวข้อและวัตถุประสงค์					
2. ศึกษาเอกสารเพื่อวางแผนจัดทำโครงการ					
3. รวบรวมข้อมูลชีวประวัติเจ้าเมืองโคราช และเจ้าเมืองคนสุดท้ายของโคราช					
4. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปเป็นสารสนเทศ					
5. ขั้นตอนการออกแบบสตอรี่บอร์ด					

กิจกรรม/ขั้นตอนการดำเนินงาน	เดือน (2563-2564)				
	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.
6. ขั้นตอนการออกแบบโปสเตอร์				←→	
7. ขั้นตอนการออกแบบแปลนห้อง				←→	
8. ขั้นตอนการจัดทำเอกสาร				←→	
9. สรุปผลการทำโครงการและนำเสนอต่อ พนักงานที่ปรึกษา				←→	

4.3 วิเคราะห์สรุปข้อมูลรวบรวมชีวประวัติเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14

ตารางที่ 3.4 วิเคราะห์สรุปข้อมูลรวบรวมชีวประวัติเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14

หัวข้อ	รายละเอียด
ลำดับที่ 1 พระยากำแหงสงคราม (กาจ สิงห์เสนี)	
รายละเอียดการดำรงตำแหน่ง	ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ท่านแรก ดำรงตำแหน่ง เมื่อ รศ.115-120 (พ.ศ. 2439- 2444)
ประวัติ	เป็นข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลนครราชสีมา ใน สมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ และเป็น หลานชาย ของเจ้าพระยาบดินทร์เดชา (สิงห์ สิง หเสนี) และเป็นหลานชายของเจ้าพระยา นครราชสีมา ทองอินท์ ณ ราชสีมา บุตรเขยของ พระยานครราชสีมา (เมฆ)
ด้านการทำงาน	(ยังไม่พบข้อมูล)
ลำดับที่ 2 พระรังสรรค์สารกิจ (เลื่อน ศรีเพ็ญ)	
รายละเอียดการดำรงตำแหน่ง	ข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลนครราชสีมา(เจ้า เมือง) ลำดับที่ 2 ดำรงตำแหน่ง เมื่อ รศ.120- 123 (พ.ศ. 2444-2447)
ประวัติ	(ยังไม่พบข้อมูล)

ตารางที่ 3.4 วิเคราะห์สรุปข้อมูลรวบรวมชีวประวัติเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14 (ต่อ)

หัวข้อ	รายละเอียด
ด้านการทำงาน	พ.ศ. 2441 จนถึง พ.ศ. 2444 ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2444 จนถึง พ.ศ. 2447 ผู้ว่าจังหวัดนครราชสีมา
ลำดับที่ 3 พระยาสุริยเดช (จาป สุวรรณทัต)	
รายละเอียดการดำรงตำแหน่ง	ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 3 ดำรงตำแหน่ง เมื่อ รศ.123-124 (พ.ศ. 2447-2448)
ประวัติ	มหาอำมาตย์ตรี พระยาสุริยเดชวิเศษฤทธิ ทศทิศวิไชย (จาป สุวรรณทัต) เกิดในรัชกาลที่ 5 เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 4 พฤษภาคม ปีมะแม พ.ศ. 2414 ถึงแก่กรรม วันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2464 รวมสิริอายุ 51 ปี เป็นบุตรพระยา ราชภัคดี (ทองคำ สุวรรณทัต) เมื่อยังเด็กได้เล่า เรียนอักษรสมัยที่โรงเรียนวัดจักรวรรดิราชาวาส แล้วถวายตัวเป็นมหาดเล็กตามประเพณีใน ตระกูล
ด้านการทำงาน	พ.ศ. 2431 จนถึง พ.ศ. 2435 รับราชการ เป็นเสมียนในกระทรวงพระคลัง สามารถทำงาน เสมียนได้จึงมารับราชการในกรมมหาดเล็ก ได้ เป็นมหาดเล็กgrayงาน รับราชการอยู่ปีหนึ่งได้ พระราชทานสัญญาบัตรเป็นนายรองสุจินดา พ.ศ. 2436 รับราชการอยู่ในกร มหาดเล็ก ต่อมาอีก 2 ปี ครั้งนั้นกรมหลวงประจักษ์ศิลป าคมเสด็จดำรงตำแหน่งข้าหลวงต่างพระองค์ สำเร็จราชการมณฑลอุดร กราบบังคมทูลขอ ข้าราชการขึ้นไปเพิ่มเติมตำแหน่งข้าราชการใน มณฑลซึ่งบกพร่องลง ทรงพระ

ตารางที่ 3.4 วิเคราะห์สรุปข้อมูลรวบรวมชีวประวัติเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14 (ต่อ)

หัวข้อ	รายละเอียด
	<p>กรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เลือกสรรมหาดเล็กซึ่งมีความสามารถพอจะออกไปรับราชการหัวเมือง นายรองสุจินดา (จาป สุวรรณทัต) ได้รับเลือกคนหนึ่ง จึงทรงพระกรุณาโปรดให้ออกไปรับราชการในมณฑลอุดร</p> <p>พ.ศ. 2438 ได้ไปรับราชการประจำอยู่ที่เมืองสกลนคร เมืองนครพนม และรับราชการเป็นครั้งเป็นคราว ณ หลายแห่ง ต่อมาสมัยเมื่อพระองค์เจ้าวัฒนาเป็นข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลอุดร นายรองสุจินดา (จาป สุวรรณทัต) ได้เลื่อนขึ้นเป็นตำแหน่งผู้ช่วยข้าหลวงมหาดไทยมณฑลอุดร</p> <p>พ.ศ. 2441 จนถึง พ.ศ. 2443 ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรเลื่อนบรรดาศักดิ์ขึ้นเป็นที่พระพิชัยอุดรกิจ ไปรับราชการเมืองนครพนม รับราชการอยู่ในมณฑลอุดรมาอีก 3 ปี</p> <p>พ.ศ. 2446 ตำแหน่งปลัดมณฑลนครราชสีมาว่างอยู่ พระพิชัยอุดรกิจ (จาป สุวรรณทัต) ได้รับเลือกย้ายมาเป็นปลัดมณฑลนครราชสีมา รับราชการอยู่ในตำแหน่งนี้ 4 ปี ในระหว่างนั้น เมื่อ พ.ศ. 2448 ได้พระราชทานสัญญาบัตร เลื่อนบรรดาศักดิ์ขึ้นเป็นพระยาสุริยเดชวิเศษฤทธิ์ ทศทิศวิไชย</p> <p>พ.ศ. 2450 พระยาสุริยเดชฯ ได้รับเลือกย้ายมารับราชการในตำแหน่งปลัดมณฑลจันทบุรี แต่รับราชการในตำแหน่งนี้อยู่ปีเดียว</p>

ตารางที่ 3.4 วิเคราะห์สรุปข้อมูลรวบรวมชีวประวัติเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14 (ต่อ)

หัวข้อ	รายละเอียด
	พ.ศ. 2451 กระทรวงต้องการผู้ชำนาญราชการ มณฑลตะวันออกเฉียงเหนือไปเป็นตำแหน่งปลัด มณฑลร้อยเอ็ด พระยาสุริยเดช ฯ จึงได้รับเลือก ไปเป็นปลัดมณฑลร้อยเอ็ด รับราชการใน ตำแหน่งนั้นมาจนถึงอนิจกรรม
ลำดับที่ 4 พระยาวรชัยวุฒิกร (เลื่อง สนธิรัต)	
รายละเอียดการดำรงตำแหน่ง	ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 4 ดำรงตำแหน่ง เมื่อ ร.ศ.124-125 (พ.ศ. 2448- 2449)
ประวัติ	(ยังไม่พบข้อมูล)
ด้านการทำงาน	พ.ศ. 2448 จนถึง พ.ศ. 2449 ผู้ว่าราชการ จังหวัดนครราชสีมา
ลำดับที่ 5 พระบรมราชบรรหาร (สวัสดี วิเศษศิริ)	
รายละเอียดการดำรงตำแหน่ง	ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 5 ดำรงตำแหน่ง เมื่อ ร.ศ.125-129 (พ.ศ. 2449 - 2453)
ประวัติ	พระบรมราชบรรหาร หรือ พระยาพิทักษ์ ภูบาล (สวัสดี วิเศษศิริ) เป็นบุตรหมื่นสถิตดำรง สวัสดี (สรณ) เจ้ากรม และนางสถิตดำรงสวัสดี (ผึ่ง) เกิดในรัชการที่ 5 บ้านข้างพระราชวังบวร กรุงเทพฯ เกิดเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ. 2415 ได้รับพระราชทานนามสกุล “วิเศษศิริ” เมื่อครั้ง เป็นพระยาวิเศษภุไชย (สวัสดี) เกณฑ์เมืองรัง กระทรวงมหาดไทย ดังประกาศในราช กิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2456 เมื่อครั้งยังเยาว์เรียนหนังสือไทยที่โรง ละครหลังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง กับที่โรงเรียนใน พระราชวังสราญรมย์ ในสำนักพระยาศรีสุนทร

ตารางที่ 3.4 วิเคราะห์สรุปข้อมูลรวบรวมชีวประวัติเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14 (ต่อ)

หัวข้อ	รายละเอียด
	<p>โหวหาร (น้อย อาจารย์ยางกูร), เรียนเลขลูกคิดในสำนัก หม่อมเจ้าคุ้ม อิศรางกูร, เรียนวิชาแผนที่กับช่างในสำนัก พระยาสมุหเสนา (ทัต ศิริสัมพันธ์) และเมื่อได้รับราชการแล้วได้เรียนวิชากฎหมายที่โรงเรียนกระทรวงยุติธรรม ครั้งพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ทรงสอน</p> <p>พระยาพิทักษ์ภูบาล (สวัสดี วิเศษศิริ) รับราชการตั้งแต่อายุราว 16 ปี ได้ถวายตัวเป็นมหาดเล็กใน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช พระองค์แรก เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ครั้นสมเด็จพระบรมฯ เสด็จสวรรคตแล้ว ได้สมทบเป็นมหาดเล็ก สังกัดเวรเดชกรมมหาดเล็ก และรับราชการตามกระทรวงกรมต่อมา ทั้งในกรุงเทพฯ และหัวเมือง สืบเนื่องมาตั้งแต่ในรัชกาล ที่ 5 รัชกาลที่ 6 รัชกาลที่ 7 เป็นต้น จึงได้ออกรับพระราชทานเบี้ยบำนาญถึงแก่อนิจกรรม เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2479 รวมสิริอายุ 64 ปี</p>
ด้านการทำงาน	<p>พระยาพิทักษ์ภูบาล (สวัสดี วิเศษศิริ) รับราชการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2431 - 2469 เป็นเวลานาน 38 ปี</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รับราชการในกระทรวงคลังมหาสมบัติ เป็นตั้งแต่ชั้นเสมียนอากร องตูลากรศาลแพ่งสรรพกร เมื่อยังสังกัดกระทรวงการคลัง และเป็นเสมียนเอกกรมศุลกากร 2. รับราชการในกระทรวงนครบาล เป็นสารวัตรแขวงกรมกองตระเวร

ตารางที่ 3.4 วิเคราะห์สรุปข้อมูลรวบรวมชีวประวัติเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14 (ต่อ)

หัวข้อ	รายละเอียด
	3. รับราชการในกระทรวงโยธาธิการ เป็นช่างเขียน 4. รับราชการในกระทรวงยุติธรรม เป็นอัยการ เป็นขุนศาล ประจําศาล พระราช
ลำดับที่ 6 พระไชยนฤนาท (ทองดี)	
รายละเอียดการดำรงตำแหน่ง	ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 6 ดำรงตำแหน่ง เมื่อ ร.ศ. 129-131 (พ.ศ. 2453- 2455)
ประวัติ	พระไชยนฤนาท (ทองดี) นอกราชการ สังกัด กระทรวงมหาดไทย กับขุนจ่าสาร (ชำ) กรมการ พิเศษกรุงเก่า ขุนจ่าสารเป็นบุตรนายนก หลาน นายเพชร เป็นต้นสกุลพระราชทาน วัชรศกุนี
ด้านการทำงาน	พ.ศ. 2453 จนถึง พ.ศ. 2455 ผู้ว่าราชการ จังหวัดนครราชสีมา
ลำดับที่ 7 พระเทพราชธานี (โหมต ชลาชนคุปต์)	
รายละเอียดการดำรงตำแหน่ง	ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 7 ดำรงตำแหน่ง เมื่อ พ.ศ. 2455 - 2456
ประวัติ	พระเทพราชธานี (โหมต ชลาชนคุปต์) เป็นทายาทเจ้าเมืองพรหมพิราม ปัจจุบันคือ อำเภอ พรหมพิราม จังหวัด พิษณุโลก ชลาชน คุปต์ นามสกุลพระราชทานสมัยรัชกาลที่ 6 ชื่อ-สกุลบิดา คือ พระพรหมพิราม (แพ)
ด้านการทำงาน	ไม่ปรากฏปี พ.ศ. ปลัดมณฑลชุมพร พ.ศ. 2451 จนถึง พ.ศ. 2453 นายอำเภอ หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พ.ศ. 2455 จนถึง พ.ศ. 2456 ผู้ว่าราชการ จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 3.4 วิเคราะห์สรุปข้อมูลรวบรวมชีวประวัติเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14 (ต่อ)

หัวข้อ	รายละเอียด
ลำดับที่ 8 พระยศสุนทร หรือ พระยาราชเสนา (ศิริ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)	
รายละเอียดการดำรงตำแหน่ง	ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 8 ดำรงตำแหน่ง เมื่อ พ.ศ. 2456-2458
ประวัติ	<p>พระยาราชเสนา มีนามเดิมว่า ศิริ เทพหัสดิน ณ อยุธยา เป็นบุตรจมีนศักดิ์แสนยากร (หม่อมหลวงปาด เทพหัสดิน) มารดาชื่อน้อย เกิดเมื่อวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2424 ที่ตำบลเวียง บ้านพระยาศรีสหเทพ (ที่เรียกว่าย่านสี่กั๊กพระยาศรีในทุกวันนี) สะพานมอญ กรุงเทพมหานคร ที่ท่านเกิดในราชสกุลเทพหัสดินนั้น มีข้อสังเกตอยู่เล็กน้อยว่า สกุลนี้มีบทบาทเกี่ยวกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอยู่พอสมควรทีเดียว โดยผู้ที่ดัดเนินเรื่องการก่อตั้งมหาวิทยาลัยนั้นก็คือเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี เสนาบดีกระทรวงธรรมการในเวลานั้น ซึ่งก็เป็นสมาชิกผู้หนึ่งของราชสกุลนี้ บุตรสาวสองคนของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี คือ คุณปริยากับคุณธารี ก็เป็นนิสิตหญิงสองคนแรกของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ (ในจำนวนนิสิตชายหญิงรุ่นแรก 13 คน) โดยเฉพาะคุณปริยานั้นได้เป็นผู้ช่วยการสำนักผังเมือง (เทียบเท่าอธิบดี) ที่เป็นสตรีคนแรกด้วย ท่านเจ้าคุณราชเสนาเริ่มเรียนหนังสือที่โรงเรียนวัดราชบพิธ จนสอบไล่วิชาหนังสือไทยประโยค 1 ได้ จากนั้นก็มาเรียนประโยค 2 ที่วัดพระเชตุพน พร้อมกันนั้นก็ได้เข้ารับราชการเป็นเสมียนกองทหารรักษาราชการมณฑลบูรพา กระทรวงกลาโหมด้วย แม้จะมีอายุเพียง 13 ปีเท่านั้นก็ตาม</p>

ตารางที่ 3.4 วิเคราะห์สรุปข้อมูลรวบรวมชีวประวัติเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14 (ต่อ)

หัวข้อ	รายละเอียด
	<p>ปี 2440 เมื่ออายุได้ราว 16 ปี บิดาได้นำไปถวายตัวเป็นมหาดเล็ก สังกัดเวรเดช ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งโดยเหตุนี้เองในเวลาต่อมา ท่านจึงได้เข้าศึกษาในโรงเรียนมหาดเล็ก และนั่นก็คือที่มาของฐานะความเป็น “นิสิตคนที่ 1” ในอีกหลายสิบปีต่อมา</p> <p>ประสบการณ์ในการศึกษาในช่วงนี้ของท่าน ต่อมาท่านได้เรียบเรียงขึ้นเป็นบทความชื่อ “ต้นกำเนิดของคณะรัฐประศาสนศาสตร์แห่งจุฬาลงกรณ์ เพื่อสร้างข้าราชการฝ่ายปกครองขึ้นมาในสมัยนั้น (นอกเหนือไปจากพระนิพนธ์เรื่องโรงเรียนมหาดเล็กหลวงของสมเด็จพระยาดำรงฯ) ท่านเรียนจนสำเร็จ ผ่านการเป็น “มหาดเล็กฝึกหัดราชการ” (คือออกไปฝึกงานในความดูแลของข้าหลวง - ท่านเองไปฝึกที่มณฑลบูรพา เมืองเสียมราฐ) จนสอบได้ “ประโยคกระทรวง” ในปี พ.ศ. 2443</p> <p>15 มิถุนายน พ.ศ. 2443 ได้รับประกาศนียบัตรทางการปกครอง ซึ่งเป็นนักเรียนเลขประจำตัว 1 ของโรงเรียนข้าราชการพลเรือน จุดกำเนิดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นับเป็นนิสิตเก่าคนที่ 1 รุ่นที่ 1 และยังมีผลงาน ต่าง ๆ คือ พจนานุกรม ฉบับเพิ่มเติม รวบรวมคำศัพท์ที่ราชบัณฑิตผู้เรียบเรียงพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน มิได้รวบรวมเก็บไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน คำศัพท์ที่พระยาราชเสนารวบรวมไว้นี้หนาถึงสองร้อยกว่าหน้าหนังสือขนาดแปดหน้ายก ชีวิตของชาว</p>

ตารางที่ 3.4 วิเคราะห์สรุปข้อมูลรวบรวมชีวประวัติเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14 (ต่อ)

หัวข้อ	รายละเอียด
	โพนช้างอาชีพ เรื่องปลาบึก และประเพณีการจับปลาชนิดนี้ ปราสาทหินสร้างด้วยอะไร และทำนอานิกรรมเมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2517 สิริอายุได้ 93 ปี 9 เดือน 6 วัน
ด้านการทำงาน	<p>พ.ศ. 2444 ท่านเจ้าคุณราชเสนา เริ่มได้ตำแหน่งจากการเป็น “นายชำนาญกระบวน” (ท่านเป็นคนสุดท้ายที่ได้ตำแหน่งนี้) ชำราชากร ตำแหน่งนายเวร กระทรวงมหาดไทยในปี 2444 แล้วมาเป็น “พันจันทุมาศ” ตำแหน่งหัวพันใน พ.ศ. 2447 ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น หลวงสุริยามาตย์ ปลัดกรมพลำภัง</p> <p>พ.ศ. 2451 ปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ท่านเจ้าคุณราชเสนา ก็ได้เลื่อนเป็นข้าหลวงมหาดไทยดูแลมณฑลกรุงเก่า จากมณฑลกรุงเก่า</p> <p>พ.ศ. 2458 แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ก็ดำรงตำแหน่งผู้รั้งราชการเมืองบุรีรัมย์ ปีต่อมาได้เลื่อนบรรดาศักดิ์เป็น พระยศสุนทร ผู้ว่าราชการเมืองบุรีรัมย์ ในปีเดียวกันนั้นเองก็ย้ายไปเป็นปลัดมณฑลนครราชสีมา, เป็นผู้ว่าราชการเมืองนครราชสีมา และเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิ ตามลำดับ</p> <p>พ.ศ. 2462 ท่านได้เป็นพระยาศิริชัย บุรินทร์ เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐม ปีต่อมาท่านได้รับคำสั่งให้กลับเข้ามารับราชการในกรุงเทพมหานครอีกครั้ง ในตำแหน่งเจ้ากรมการเมือง (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น กองการต่างประเทศ) และได้รับราชทินนามว่า พระยาราชเสนา</p>

ตารางที่ 3.4 วิเคราะห์สรุปข้อมูลรวบรวมชีวประวัติเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14 (ต่อ)

หัวข้อ	รายละเอียด
	<p>พ.ศ. 2469 ดำรงตำแหน่งเจ้ากรมการปกครอง แล้วไปเป็นเจ้ากรมทะเบียน ตำแหน่งสุดท้ายของท่าน</p> <p>พ.ศ. 2475 เวยคีนตำแหน่งราชการเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2475 หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองก็คือตำแหน่งเกณฑ์เมืองร้าง (มีฐานะคล้ายผู้ตรวจราชการกระทรวง ในปัจจุบัน) ในกระทรวงมหาดไทย</p> <p>พ.ศ. 2479 กระทรวงมหาดไทยได้แต่งตั้งให้ท่านเป็นนายกเทศมนตรีเมืองนครราชสีมา</p>
ลำดับที่ 9 พระยาศรีสุริยราชวรภักย์ (จร รัตนปิณฑะ)	
รายละเอียดการดำรงตำแหน่ง	ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 9 ดำรงตำแหน่ง เมื่อ พ.ศ.2458- 2460
ประวัติ	<p>วันเดือนปีเกิด วันพฤหัสบดี เดือน 4 ขึ้น 4 ค่ำ ปีมะเมีย พ.ศ. 2413 อนุกรมเมื่อ 1 เมษายน ปีจอ พ.ศ. 2465 รวมสิริอายุ 53 ปี เรียนหนังสือครั้งแรกที่วัดพิชัยญาติ</p> <p>ชื่อ-สกุลบิดา หมื่นดัสกรพินาศ (ปิ่น รัตนปิณฑะ)</p> <p>สถานภาพสมรส คู่สมรส คุณหญิงเจริญสุริยราชวรภักย์</p>
ด้านการทำงาน	<p>พ.ศ. 2430 รับราชการเสมียนฝึกหัดในกรมศึกษาธิการ</p> <p>พ.ศ. 2435 นักการประจำเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย</p> <p>พ.ศ. 2438 ปลัดอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช</p> <p>พ.ศ. 2439 นายอำเภอลำพูน</p> <p>พ.ศ. 2440 ปลัดนายอำเภอบางปะอินทร์</p> <p>พ.ศ. 2440 นายอำเภอราชคราม</p>

ตารางที่ 3.4 วิเคราะห์สรุปข้อมูลรวบรวมชีวประวัติเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14 (ต่อ)

หัวข้อ	รายละเอียด
	พ.ศ. 2441 ปลัดจังหวัดสมุทรสงคราม
ลำดับที่ 9 พระยาศรีสุริยราชวรภัย (จร รัตนปิณฑะ)	
รายละเอียดการดำรงตำแหน่ง	ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 9 ดำรงตำแหน่ง เมื่อ พ.ศ.2458- 2460
ประวัติ	<p>วันเดือนปีเกิด วันพฤหัสบดี เดือน 4 ขึ้น 4 ค่ำ ปีมะเมีย พ.ศ. 2413 อนุกรมเมื่อ 1 เมษายน ปีจอ พ.ศ. 2465 รวมสิริอายุ 53 ปี เรียนหนังสือครั้งแรกที่วัดพิชัยญาติ</p> <p>ชื่อ-สกุลบิดา หมื่นดัสกรพินาศ (ป็น รัตนปิณฑะ)</p> <p>สถานภาพสมรส คู่สมรส คุณหญิงเจริญสุริยราชวรภัย</p>
ด้านการทำงาน	<p>พ.ศ. 2430 รับราชการเสมียนฝึกหัดในกรมศึกษาธิการ</p> <p>พ.ศ. 2435 นักการประจำเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย</p> <p>พ.ศ. 2438 ปลัดอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช</p> <p>พ.ศ. 2439 นายอำเภอลำพูน</p> <p>พ.ศ. 2440 ปลัดนายอำเภอบางปะอินทร์</p> <p>พ.ศ. 2440 นายอำเภอราชคราม</p> <p>พ.ศ. 2442 - 2445 ข้าหลวงมหาดไทยมณฑลราชบุรี เลื่อนบรรดาศักดิ์จากพันวิเชียรจกเป็นหลวงโยธาสงคราม</p> <p>พ.ศ. 2445 ผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายก</p> <p>พ.ศ. 2447 ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรเลื่อนบรรดาศักดิ์จากหลวงโยธาสงคราม เป็นพระพิบูลย์สงคราม</p> <p>พ.ศ. 2449 ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิในมณฑลนครราชสีมา</p>

ตารางที่ 3.4 วิเคราะห์สรุปข้อมูลรวบรวมชีวประวัติเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14 (ต่อ)

หัวข้อ	รายละเอียด
	<p>ปลาย พ.ศ. 2449 ผู้ว่าราชการจังหวัดเมืองปราณบุรีและเมืองประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งรวมกันจัดตั้งเป็นจังหวัดขึ้นใหม่ในมณฑลราชบุรี</p> <p>พ.ศ. 2450 ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตรในมณฑลพิษณุโลก</p> <p>พ.ศ. 2453 ผู้ว่าราชการจังหวัดพิชัย (จังหวัดอุตรดิตถ์)</p> <p>พ.ศ. 2455 จนถึง พ.ศ. 2456 ปลัดมณฑลเพชรบูรณ์</p> <p>พ.ศ. 2458 - 2460 ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา (เลื่อนบรรดาศักดิ์จากพระพิบูลย์สงคราม เป็น พระยาสุริยราชวรภัย)</p>
ลำดับที่ 10 พันตรีพระยาบรมราชบรรหาร (เย็น ภระมรทัต)	
รายละเอียดการดำรงตำแหน่ง	ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 10 ดำรงตำแหน่ง เมื่อ พ.ศ.2460 - 2465
ประวัติ	ได้รับพระราชทานนามสกุล คือ ภระมรทัต
ด้านการทำงาน	บังคับการตำรวจกรมณฑลพิษณุโลก ยศนายพันเอก พระเพชรอินทรา (เย็น) พ.ศ. 2460 จนถึง พ.ศ. 2465 ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา
ลำดับที่ 11 เสวกเอก พระยานครราชสีมา (สหัส สิงหนะ)	
รายละเอียดการดำรงตำแหน่ง	ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 11 ดำรงตำแหน่ง เมื่อ พ.ศ.2463 - 2471
ประวัติ	<p>วันเดือนปีเกิด พ.ศ. 2425-2481 สิริรวมอายุ 56 ปี ชื่อ-สกุลบิดา นายพลตรีพระยาสิงหนะ ศรีสยามนทรสวามิภักดิ์ (สอาด สิงหนะ) หลานพระยาปิ่นหลานชายของเจ้าพระยานครราชสีมา (ทองอินท์ ณ ราชสีมา) ชื่อ-สกุลมารดา คุณหญิงหงษ์ สิงหนะ สถานที่เกิด ณ</p>

ตารางที่ 3.4 วิเคราะห์สรุปข้อมูลรวบรวมชีวประวัติเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14 (ต่อ)

หัวข้อ	รายละเอียด
	<p>ตำบลหัวลำโพง อำเภอปทุม-วัน จังหวัดพระนคร สถานภาพ สมรส คู่สมรสนางประยงค์ สิงหเสนี</p> <p>เมื่อเยาว์วัยได้ศึกษาวิชาการที่ โรงเรียนวัดจักรวรรดิราชาวาส โรงเรียนวัดเทพศิรินทราวาส โรงเรียนอัสสัมชัญ โรงเรียนราช-วิทยาลัย ครั้นมีความรู้หนังสือไทยและหนังสืออังกฤษพอสมควรแล้ว ได้ออกไปศึกษาเพิ่มเติมในประเทศอังกฤษ</p> <p>พ.ศ. 2442 เริ่มต้นโรงเรียนปรีแปรเตดอริสกูล ณ เคนซิงตัน และถึงคนชอนลอนดอน สอบวิชากฎหมายได้ชั้นเนติบัณฑิตอังกฤษ กลับจากประเทศอังกฤษ</p> <p>พ.ศ. 2450 มาศึกษาในโรงเรียนข้าราชการพลเรือน (ภายหลังพระราชทานนามใหม่ว่า โรงเรียนมหาดเล็กหลวง) เมื่อสำเร็จการเรียนในตอนนี้แล้ว ได้ถวายตัวเป็นมหาดเล็กพิเศษ ในรัชกาลที่ 5 ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2450</p> <p>พ.ศ. 2451 พระยานครราชสีมา ได้อุปสมบทและจำพรรษาอยู่ ณ วัดโสมนัสวิหาร สมเด็จพระมหาวิรรวงศ์เป็นพระอุปัชฌายะ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วัดเทพศิรินทราวาส เมื่อดำรงสมณศักดิ์ เป็นพระธรรมไตรโลกาจารย์ กับพระธรรมปาโมกข์ (ถม) วัดมกุฏกษัตริยาราม เป็นกรรมวาจาจารย์ อยู่ในสมณเพศพรรษาหนึ่ง จึงลาสิกขาบทยออกมารับราชการ</p>

ตารางที่ 3.4 วิเคราะห์สรุปข้อมูลรวบรวมชีวประวัติเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14 (ต่อ)

หัวข้อ	รายละเอียด
<p>ด้านการทำงาน</p>	<p>พ.ศ. 2450 ช่วยกองล่าม และฝึกหัดราชการกองบัญชาการกระทรวงยุติธรรม</p> <p>พ.ศ. 2451 ผู้พิพากษาในกองข้าหลวงพิเศษ และไปช่วยพิจารณาอรรถคดี ณ ศาลจังหวัดเพชรบุรี</p> <p>พ.ศ. 2451 ผู้พิพากษาไปรษณีย์ที่ 2</p> <p>พ.ศ. 2451 รั้งตำแหน่งหัวหน้าศาลจังหวัดเพชรบุรี</p> <p>พ.ศ. 2452 ไปช่วยศาลมณฑลนครชัยศรี ไปช่วยศาลจังหวัดนนทบุรี และเป็นผู้พิพากษาศาลมณฑลอิสาน</p> <p>พ.ศ. 2454 ผู้พิพากษาศาลคดีต่างประเทศ</p> <p>พ.ศ. 2456 ตุลาการศาลรับสั่งกระทรวงวัง</p> <p>พ.ศ. 2461 เจ้ากรมกรมการเมืองกระทรวงมหาดไทย</p> <p>พ.ศ. 2463 เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา</p> <p>พ.ศ. 2465 เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต</p>
ลำดับที่ 12 พระยาพิริยะพิชัย (เทียบ สุวรรณิน)	
<p>รายละเอียดการดำรงตำแหน่ง</p>	<p>ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 12 ดำรงตำแหน่ง เมื่อ พ.ศ.2466-2472</p>
<p>ประวัติ</p>	<p>วันเดือนปีเกิด วันอาทิตย์ที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2424 มรณะ 14 มีนาคม พ.ศ. 2480 ตรงกับวันจันทร์ เดือน 4 ขึ้น 13 ค่ำ ปีฉลู เวลา 13.30 น. ท่านก็ถึงแก่อนิจกรรมโดยอาการอันสงบ สิริอายุได้ 57 ปี ภูมิลำเนาจังหวัด ต.ศาลาแดง อ.บางแก้ว จ.อ่างทอง ชื่อ-สกุลบิดา นายโตสุวรรณิน ชื่อ-สกุลมารดา นางพัน สุวรรณิน</p>

ตารางที่ 3.4 วิเคราะห์สรุปข้อมูลรวบรวมชีวประวัติเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14 (ต่อ)

หัวข้อ	รายละเอียด
	<p>สถานภาพครอบครัว สมรสกับ คุณหญิงเป้า พิริยะวิชัย บุตร 1 คน ชื่อ เพ็นด์</p> <p>เมื่อเยาว์ได้เล่าเรียนหนังสือไทยในสำนัก โรงเรียนหลวงวัดชัยมงคล จังหวัดอ่างทอง เรียนอยู่ 3 ปี สอบไล่ได้ประโยคหนึ่งหนังสือไทย ได้รับประกาศนียบัตร และเข้ารับราชการแต่นั้นมา</p>
<p>ด้านการทำงาน</p>	<p>พ.ศ. 2438 เสมียนศาลจังหวัดอ่างทอง</p> <p>พ.ศ. 2439 เสมียนมหาดไทยจังหวัดอ่างทอง</p> <p>พ.ศ. 2441 จนถึง พ.ศ. 2443 กองอัยการ จังหวัดอ่างทอง</p> <p>พ.ศ. 2444 จนถึง พ.ศ. 2448 แพ่งจังหวัด อ่างทอง</p> <p>พ.ศ. 2449 ยกกระบัตรจังหวัด พระนครศรีอยุธยา</p> <p>พ.ศ. 2450 จนถึง พ.ศ. 2454 ยกกระบัตร จังหวัดสระบุรี</p> <p>พ.ศ. 2455 จนถึง พ.ศ. 2456 ยกกระบัตร จังหวัดนครศรีธรรมราช</p> <p>พ.ศ. 2457 จนถึง พ.ศ. 2461 ปลัดมณฑล ประจำจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดอุบลราชธานี</p> <p>พ.ศ. 2462 จนถึง พ.ศ. 2465 ข้าหลวงประจำ จังหวัดแพร่</p> <p>พ.ศ. 2466 จนถึง พ.ศ. 2472 ข้าหลวงประจำ จังหวัดนครราชสีมา</p>

ตารางที่ 3.4 วิเคราะห์สรุปข้อมูลรวบรวมชีวประวัติเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14 (ต่อ)

หัวข้อ	รายละเอียด
ลำดับที่ 13 พระยานายกนรชน วิมลภักดี (เจริญ ปริยานนท์)	
รายละเอียดการดำรงตำแหน่ง	ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 13 ดำรงตำแหน่ง เมื่อ พ.ศ. 2474-2476
ประวัติ	<p>วันเดือนปีเกิด 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2427 -26 พฤษภาคม พ.ศ. 2504 อายุ 77 ปี ภูมิลำเนา จังหวัดที่เกิด ณ บ้านตำบลสำเพ็ง อำเภอสำเพ็ง (สัมพันธวงศ์) จังหวัดพระนคร</p> <p>ชื่อ-สกุลบิดา พ.ต.ต. หลวงประสน ประชาราษฎร์ (สุน ปริยานนท์)</p> <p>ชื่อ-สกุลมารดา นางประสา ประชาราษฎร์ (หุ่่น ปริยานนท์) สถานภาพ สมรส คู่สมรส คุณหญิงช้อย มีบุตรชื่อ ปริยานนท์ (ศรีเพ็ญ)</p> <p>ศึกษาวิชาเบื้องต้นที่โรงเรียนวัดพิชัยญาติ การาม 2438 สอบไล่ได้ชั้น 3 ของมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. 2440 - 2443 ได้บรรพชาเป็นสามเณรที่วัดราชประดิษฐ์สถิตสีมาราม ได้เข้าศึกษาวิชาครุศาสตร์ในโรงเรียนสุขุมาลัย สอบไล่ได้ตั้งแต่ชั้นนักเรียนตรีถึงนักเรียนเอกสามัญของมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นเปรียญ 3 ประโยค เมื่ออายุได้ 16 ปี ครั้งยังเป็นสามเณร พ.ศ. 2444 - พ.ศ. 2445 ได้ลาสิกขาบท เข้าศึกษาวิชาหนังสือไทย และรับราชการมหาดเล็ก และการปกครอง</p>
ด้านการทำงาน	14 กรกฎาคม พ.ศ. 2458 - 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2470 ผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายก พ.ศ. 2467 พระพิบูลสงคราม เลื่อนบรรดาศักดิ์ เป็นพระยานายกนรชนวิมลภักดี (เจริญ ปริยานนท์) ชื่อน่าสังเกต สมัยนี้ คำว่า พิบูล ไม่มี ย.การันต์แล้ว

ตารางที่ 3.4 วิเคราะห์สรุปข้อมูลรวบรวมชีวประวัติเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14 (ต่อ)

หัวข้อ	รายละเอียด
	พ.ศ. 2474 จนถึง พ.ศ. 2476 ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา
ลำดับที่ 14 พระยากำธรพ่ายพิศ (ติส อินทโสฬส ณ ราชสีมา)	
รายละเอียดการดำรงตำแหน่ง	ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 14 ดำรงตำแหน่ง เมื่อ พ.ศ.2476 - 2479
ประวัติ	<p>พระยากำธรพ่ายพิศ (ติส อินทโสฬส ณ ราชสีมา) ลำดับที่ 14 และเป็นเจ้าเมืองคนสุดท้ายของจังหวัดนครราชสีมา ดำรงตำแหน่งเมื่อ 2 พฤศจิกายน พ.ศ.2476 - 1 มีนาคม พ.ศ.2479 เป็นเหลนของเจ้าพระยานครราชสีมา (ทองอิน ณ ราชสีมา), หลานปู่พระยาสุริยเดช (โสฬส อินทโสฬส) ซึ่งเป็นบุตรลำดับที่ 23 ของเจ้าพระยาทองอิน ณ ราชสีมา</p> <p>ชื่อ-สกุลบิดา คุณทองดี อินทโสฬส ชื่อ-สกุลมารดา คุณนกเอี้ยง อินทโสฬส คู่สมรส คุณหญิงมาลี อินทโสฬส</p> <p>ด้านการศีกษา ศีกษาที่รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (รุ่นก่อนแพแตก)</p> <p>ผลงานที่โดดเด่น เป็นผู้ริเริ่มการจัดสร้างอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีร่วมกับพันเอกพระเรีงรุก ปัจจามิตร (ทอง รักสงบ) ผู้บังคับการมณฑลทหารบกที่ 5 และชาวเมืองนครราชสีมาซึ่งหล่อด้วยทองแดง และนำอัฐิของท้าวสุรนารีมาประดิษฐานไว้ที่ฐาน</p>
ด้านการทำงาน	พ.ศ. 2442 รับตำแหน่งเป็นนายอำเภอกลางคนแรก เป็นชุมชนที่อยู่กึ่งกลางระหว่างอำเภอเมือง ซึ่งเป็นเขตปกครองชั้นใน กับแขวงบัวใหญ่ ปัจจุบันคือ อำเภอโนนสูง

ตารางที่ 3.4 วิเคราะห์สรุปข้อมูลรวบรวมชีวประวัติเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14 (ต่อ)

หัวข้อ	รายละเอียด
	<p>พ.ศ. 2475 จนถึง พ.ศ. 2476 ปลัดมณฑลประจำจังหวัดลำปาง</p> <p>10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 จนถึง พ.ศ. 2479 ข้าหลวงประจำจังหวัดนครราชสีมา ในปี พ.ศ. 2476 รัฐบาลประกาศยุบมณฑลให้เป็นจังหวัด</p> <p>การสร้างอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี</p> <p>เมื่อปี พ.ศ. 2476 พระยากำธรรพชัยพิทศ (ติส อินทรโสฬส) ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา นายพันโทพระเริงรุกปัจจามิตร (ทอง รักสงบ) ผู้บังคับการมณฑลทหารบกที่ 3 พร้อมด้วยข้าราชการ และประชาชนชาวนครราชสีมา ได้พร้อมใจกันสร้างอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีด้วยสัมฤทธิ์ ซึ่งทางกรมศิลปากรได้มอบให้ ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี เป็นผู้ออกแบบร่วมกับ พระทวารภินิมมิตร (ฉาย เทียมศิลป์ไชย) ประติมากรเลื่องชื่อในสมัย จอมพล ป.พิบูลสงคราม ทั้งนี้ได้อัญเชิญอัฐิของท่านนำมาบรรจุไว้ที่ฐานรองรับ และประดิษฐานไว้ ณ ที่หน้าประตูชุมพล โดยสร้างแล้วเสร็จ และมีพิธีเปิดอนุสาวรีย์ เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2477</p> <p>2 มีนาคม พ.ศ. 2479-18 เมษายน พ.ศ. 2482 ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี</p> <p>พ.ศ.2498 อุปสมบท ณ วัดทุ่งสว่าง วัดทุ่งสว่าง ถ.พ่ายพิทศ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา ฉายาว่า รตนโชโต ภิกขุ (ท่านได้สร้างพระอุโบสถขึ้นมาใหม่ แทนโบสถ์เก่าที่ทรุดโทรมด้วย แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2500)</p>

ตารางที่ 3.4 วิเคราะห์สรุปข้อมูลรวบรวมชีวประวัติเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14 (ต่อ)

หัวข้อ	รายละเอียด
	<p>พ.ศ.2502 ได้มาศึกษาธรรมะร่วมกับหลวง พ่อเปลี่ยน มหาวิโร พร้อมสามเณร ณ วัดเขา พญาปราบ ต.ตะขบ อ.ปักธงชัย จ.นครราชสีมา ต่อมาพระคุณเจ้าหลวงพ่อ พระยากำธรรพายัพ ทิศ (ดิส อินทโสฬส ณ ราชสีมา) ได้อาพาธ เนื่องจากเป็นไข้ป่าจึงได้เดินทางไปรักษาตัวที่ โรงพยาบาลนครราชสีมาและถึงแก่กรรมภาพที่ โรงพยาบาลนครราชสีมา ในปีพ.ศ. 2502 ซึ่งปัจจุบันโรงพยาบาลนครราชสีมา ได้เปลี่ยน ชื่อเป็นโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา</p>

4.4 สตอรี่บอร์ด (Story Board) พระยากำธรรพายัพทิศ (ดิส อินทโสฬส ณ ราชสีมา)

4.4.1 ศึกษา รวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับพระยากำธรรพายัพทิศ (ดิส อินทโสฬส ณ ราชสีมา) เจ้าเมืองคนสุดท้ายของจังหวัดนครราชสีมา

4.4.2 วิเคราะห์ข้อมูล พระยากำธรรพายัพทิศ (ดิส อินทโสฬส ณ ราชสีมา) ออกมาเป็น สารสนเทศ และตรวจสอบความถูกต้อง

4.4.3 ศึกษาวิธีการเขียนสตอรี่บอร์ด

4.4.4 ลงมือเขียนสตอรี่บอร์ด ดังภาพที่ 3.5 - 3.9

พระยาภิรมย์ภักดี

**เจ้าเมืองคนสุดท้ายของจังหวัดนครราชสีมา
พระยาภิรมย์ภักดี
(ดิส อินทโสฬส ณ ราชสีมา)**

Shot 1 : เสียงบรรยายและเพลง
เจ้าเมืองคนสุดท้ายของจังหวัดนครราชสีมา
พระยาภิรมย์ภักดี (ดิส อินทโสฬส ณ ราชสีมา)

Shot 3 : เสียงบรรยาย
โดยเรียกว่า "เมืองโคราชประะ" หรือ "โคราช" กับ "เมืองเสมา"
ซึ่งทั้ง 2 เมือง เคยเจริญรุ่งเรือง ในสมัยขอม
แต่ในปัจจุบันเป็นเมืองร้างตั้งอยู่ริมลำตะคอง

Shot 2 : เสียงบรรยาย
จังหวัดนครราชสีมา เดิมเป็นเมืองโบราณในอาณาจักรไทย
ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอสูงเนิน
ห่างจากตัวเมืองปัจจุบัน 31 กิโลเมตร

Shot 4 : เสียงบรรยาย
เมื่อพูดถึง โคราชหรือจังหวัดนครราชสีมาแล้ว เราก็ต้อง
นึกถึง สัญลักษณ์ที่สำคัญของจังหวัด อย่างอนุสาวรีย์
ท้าวสุรนารี หรือ คุณย่าโม

ภาพที่ 3.5 สตอรี่บอร์ด พระยาภิรมย์ภักดี (ดิส อินทโสฬส ณ ราชสีมา) ฉากที่ 1-4
ที่มา : เว็บไซต์ canva, 2564

ประตูชุมพล

Shot 5 : เสียงบรรยาย
ประตูเมืองแห่งนี้เป็นเพียงแห่งเดียว ในบรรดาประตูทั้ง 4
ประตูของเมืองโคราชที่ยังคงสภาพเดิมอยู่พร้อมกับกำแพง
เมืองเก่าและมีความเชื่อว่าหากลอดประตูนี้ 1 ครั้ง จะได้กลับ
มาโคราชอีกไม่ช้า ถ้าลอด 2 ครั้งจะได้ทำงานหรือมาอยู่ที่
โคราช แต่ถ้าลอดถึง 3 ครั้งก็จะได้ผู้ครองเป็นคนโคราช

ผู้ริเริ่มสร้างอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี

Shot 6 : เสียงเพลง

พระยาภิรมย์ภักดี

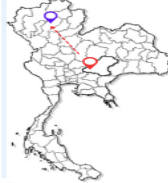

Shot 7 : เสียงบรรยาย
พระยาภิรมย์ภักดี (ดิส อินทโสฬส ณ ราชสีมา)
ลำดับที่ 14 และเป็นเจ้าเมืองนครราชสีมาคนสุดท้าย

รูปภาพบุคคล

Shot 8 : เสียงบรรยาย
ท่านเป็นเหลนของเจ้าพระยาทองอิน
ชื่อ-สกุลบิดา คือ คุณทองดี อินทโสฬส
ชื่อ-สกุลมารดา คือ คุณนกเอี้ยง อินทโสฬส

ภาพที่ 3.6 สตอรี่บอร์ด พระยาภิรมย์ภักดี (ดิส อินทโสฬส ณ ราชสีมา) ฉากที่ 5-8
ที่มา : เว็บไซต์ canva, 2564

 <p>พ.ศ.2442 ดำรงตำแหน่ง นายกอำเภอคนแรกที่อำเภอโนนสูง</p>	 <p>พ.ศ. 2475 - พ.ศ.2476ดำรงตำแหน่ง ผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง</p>
<p>Shot 9 : เสียงบรรยาย พ.ศ. 2442 รับตำแหน่งนายกอำเภอกลางคนแรก เป็นชุมชนที่อยู่กึ่งกลางระหว่าง อำเภอเมือง ซึ่งเป็นเขตขึ้นใน กับแขวงบัวใหญ่ ปัจจุบันคืออำเภอโนนสูง</p>	<p>Shot 10 : เสียงบรรยาย พ.ศ.2475 - พ.ศ.2476 รับตำแหน่ง ปลัดมณฑลประจำจังหวัดลำปาง</p>
 <p>2 พฤศจิกายน พ.ศ.2476 - 1 มีนาคม พ.ศ.2479 รับตำแหน่ง ข้าหลวงจังหวัดนครราชสีมา</p>	 <p>พ.ศ.2479 - พ.ศ.2482 ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี</p>
<p>Shot 11 : เสียงบรรยาย พ.ศ.2476 - พ.ศ.2479 ดำรงตำแหน่งเป็นข้าหลวงประจำจังหวัดนครราชสีมา ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 14 เจ้าเมืองนครราชสีมาคนสุดท้าย</p>	<p>Shot 12 : เสียงบรรยาย พ.ศ.2479 - พ.ศ.2482 รับตำแหน่ง ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี</p>

ภาพที่ 3.7 สตอรี่บอร์ด พระยากำรพ่ายพิทศ (ดิส อินทโสฬส ณ ราชสีมา) ฉากที่ 9-12
ที่มา : เว็บไซต์ canva, 2564

 <p>วัดทุ่งสว่าง</p>	 <p>วัดเขาพญาปราบ</p>
<p>Shot 13 : เสียงบรรยาย พ.ศ.2498 อุบลสมบทที่วัดทุ่งสว่าง ฉายาว่า ธนุโชโตภิกขุ (ท่านได้สร้างพระอุโบสถขึ้นมาใหม่ แทนโบสถ์เก่าที่ทรุดโทรมด้วย แล้วเสร็จในปี พ.ศ.2500)</p>	<p>Shot 14 : เสียงบรรยาย พ.ศ.2502 ได้มาศึกษาธรรมะร่วมกับหลวงปู่เปลี่ยน มหาวิโร พร้อมสามเณร ที่วัดเขาพญาปราบ อ. ปักธงชัย ต่อมา พระคุณเจ้าหลวงปู่ พระยากำรพ่ายพิทศ (ดิส อินทโสฬส ณ ราชสีมา) ได้พาพระเนื่องจากเป็นไข้ป่า</p>
<p>โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา</p> 	 <p>ผลงานที่โดดเด่น</p>
<p>Shot 15 : เสียงบรรยาย จึงได้เดินทางไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลนครราชสีมา และถึงแก่กรรมที่โรงพยาบาลนครราชสีมา ในปีพ.ศ. 2502 ซึ่งปัจจุบันโรงพยาบาลนครราชสีมา ได้เปลี่ยนชื่อเป็นโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา</p>	<p>Shot 16 : เสียงบรรยาย</p>

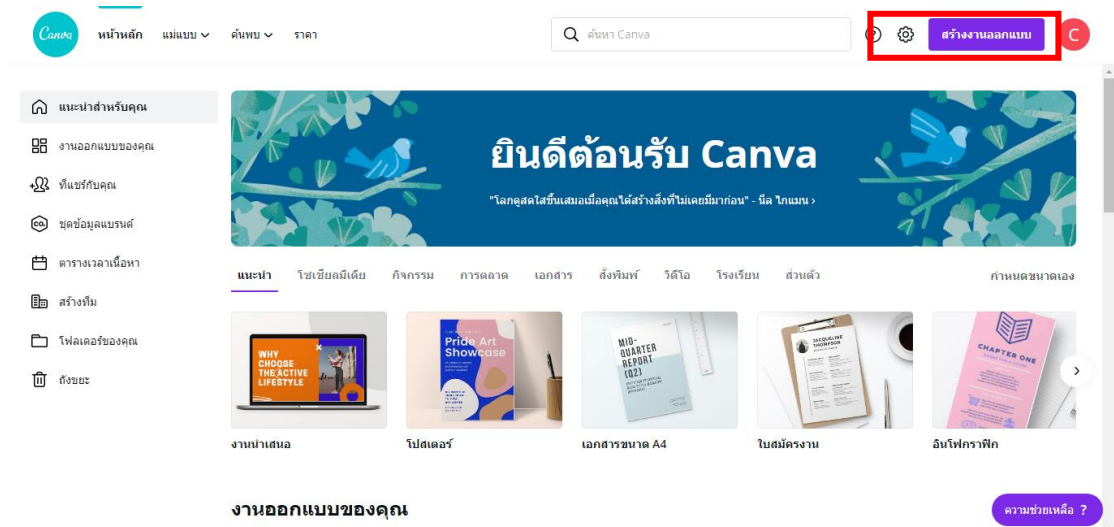
ภาพที่ 3.8 สตอรี่บอร์ด พระยากำรพ่ายพิทศ (ดิส อินทโสฬส ณ ราชสีมา) ฉากที่ 13-16
ที่มา : เว็บไซต์ canva, 2564

ภาพที่ 3.9 สตอรี่บอร์ด พระยาจักร์พรพาศัยพทิต (ดิส อินทโสฬส ณ ราชสีมา) ฉากที่ 17-21
ที่มา : เว็บไซต์ canva, 2564

4.5 การออกแบบโปสเตอร์ เจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14

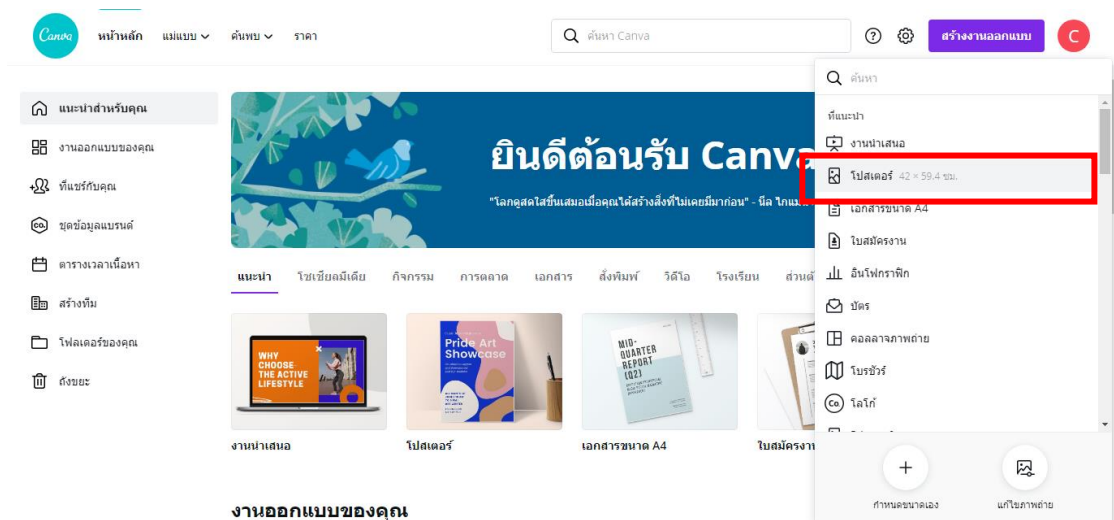
- 4.5.1 ศึกษารวบรวมชีวประวัติเจ้าเมือง ลำดับที่ 1-14
- 4.5.2 นำข้อมูลมาวิเคราะห์เป็นสารสนเทศและตรวจสอบความถูกต้อง
- 4.5.2 ออกแบบเค้าโครงโปสเตอร์
- 4.5.3 ออกแบบโปสเตอร์ ดังต่อไปนี้
 - 4.5.3.1 คลิกที่สร้างงานออกแบบ

ภาพที่ 3.10 สร้างงานออกแบบ

ที่มา : เว็บไซต์ canva, 2564

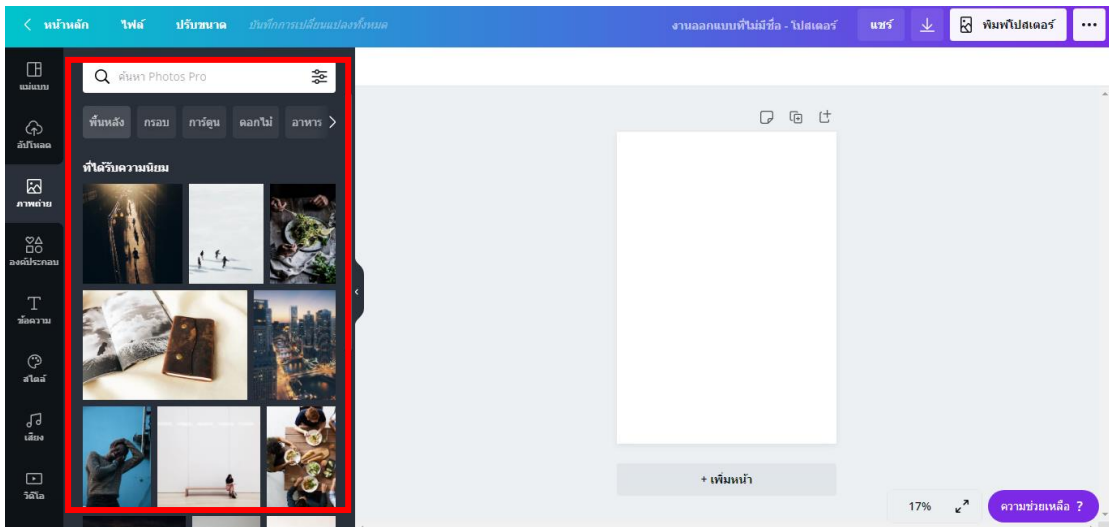
4.5.3.2 คลิกที่คำว่าโปสเตอร์

ภาพที่ 3.11 สร้างงานออกแบบโปสเตอร์

ที่มา : เว็บไซต์ canva, 2564

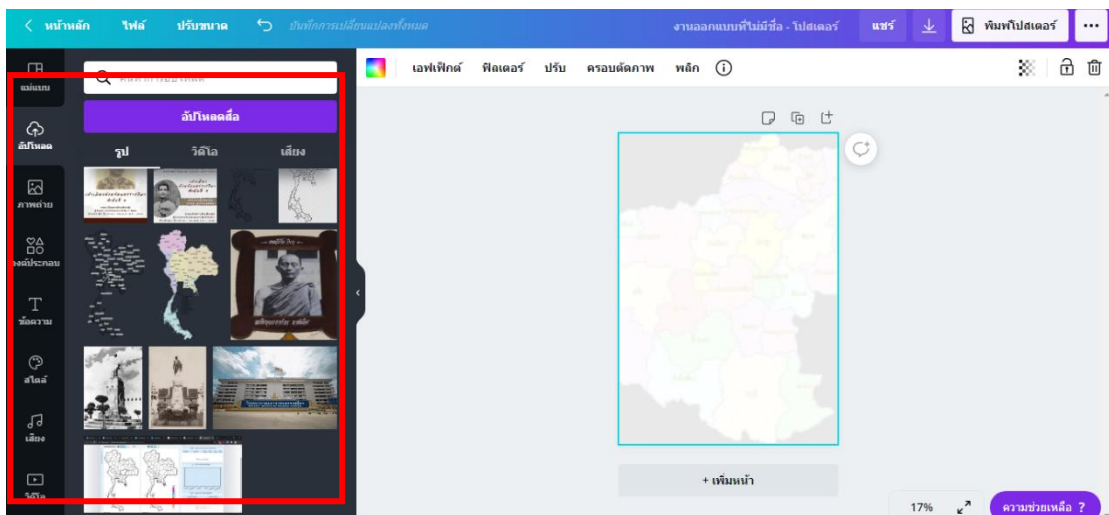
4.5.3.3 ค้นหาพื้นหลังเพื่อจะนำมาเป็นพื้นหลังของโปสเตอร์

ภาพที่ 3.12 ค้นหาพื้นหลังเพื่อจะนำมาเป็นพื้นหลังของโปสเตอร์

ที่มา : เว็บไซต์ canva, 2564

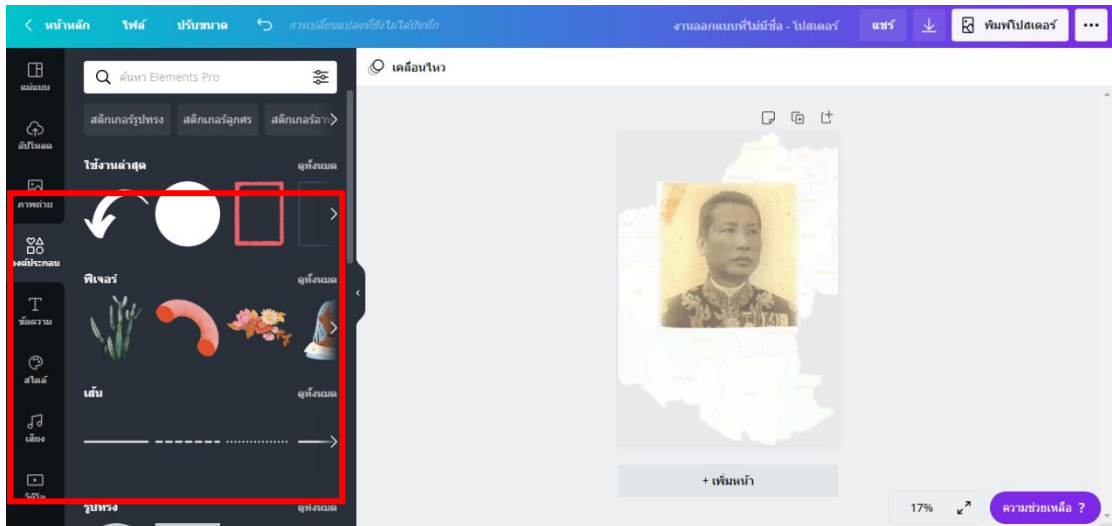
4.5.3.3 กัดอัฟโหลตรูปภาพของเจ้าเมืองเพื่อที่จะใส่ในโปสเตอร์

ภาพที่ 3.13 กัดอัฟโหลตรูปภาพของเจ้าเมืองเพื่อที่จะใส่ในโปสเตอร์

ที่มา : เว็บไซต์ canva, 2564

4.5.3.4 คลิกที่หัวข้อ องค์ประกอบ เพื่อหาของตกแต่งโปสเตอร์ให้สวยงาม

ภาพที่ 3.14 คลิกที่หัวข้อ องค์ประกอบ เพื่อจัดองค์ประกอบของโปสเตอร์ให้สวยงาม

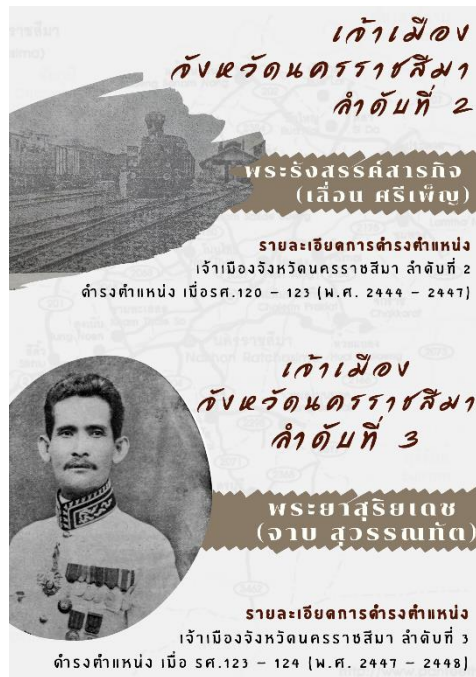
ที่มา : เว็บไซต์ canva, 2564

4.5.3.5 โปสเตอร์เจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14

ภาพที่ 3.15 โปสเตอร์พระยากำแพงสงคราม (กาจ สิงห์เสนี) ลำดับที่ 1

ที่มา : เว็บไซต์ canva, 2564

ภาพที่ 3.16 โปสเตอร์พระรังสรรค์สารกิจ (เลื่อน ศรีเพ็ญ) ลำดับที่ 2 และพระยาสุริยเดช (จวบ สุวรรณทัต) ลำดับที่ 3

ที่มา : เว็บไซต์ canva, 2564

ภาพที่ 3.17 โปสเตอร์พระยารัชชวฤตกร (เลื่อง สนธิรัตน์) ลำดับที่ 4 และพระบรมราชบรรหาร (สวัสดี วิเศษศิริ) ลำดับที่ 5

ที่มา : เว็บไซต์ canva, 2564

ภาพที่ 3.18 โปสเตอร์พระไชยบุญบาท (ทองดี) ลำดับที่ 6 และพระเทพราชธานี (โหมต) ลำดับที่ 7
ที่มา : เว็บไซต์ canva, 2564

ภาพที่ 3.19 โปสเตอร์พระยศสุนทร หรือ พระยาราชเสนา (ศิริ เทพหัสดิน ณ อยุธยา) ลำดับที่ 8
และพระยาศรีสุริยราชวรภัย (จร รัตนบดินทะ) ลำดับที่ 9
ที่มา : เว็บไซต์ canva, 2564

ภาพที่ 3.20 โปสเตอร์พันตรีพระยาบรมราชบรรหาร (เย็น กระทบัด) ลำดับที่ 10 และเสวกเอกพระยานครราชสีมา (สหัด สิงหนเสนี) ลำดับที่ 11

ที่มา : เว็บไซต์ canva, 2564

ภาพที่ 3.21 โปสเตอร์พระยาพิริยะพิชัย (เทียบ สุวรรณนิน) ลำดับที่ 12 และพระยานายกนทรชนวัฒนภักดี (เจริญ ปริยานนท์) ลำดับที่ 13

ที่มา : เว็บไซต์ canva, 2564

ภาพที่ 3.22 โปสเตอร์พระยาจักร์พายัพทิศ (ดิส อินทโสฬส ณ ราชสีมา)
 ที่มา : เว็บไซต์ canva, 2564

ภาพที่ 3.23 โปสเตอร์พระยาจักร์พายัพทิศ (ดิส อินทโสฬส ณ ราชสีมา) ด้านการทำงาน
 ที่มา : เว็บไซต์ canva, 2564

ภาพที่ 3.24 โปสเตอร์พระยากำรพ่ายพิทศ (ดิส อินทโสฬส ณ ราชสีมา) ผลงานที่โดดเด่น
ที่มา : เว็บไซต์ canva, 2564

4.6 การออกแบบแปลนห้อง พระยากำรพ่ายพิทศ (ดิส อินทโสฬส ณ ราชสีมา)

4.6.1 ดาวน์โหลดโปรแกรม Room Planner

4.6.2 ออกแบบโปสเตอร์เจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14

4.6.3 ลงมือออกแบบแปลนห้อง ดังภาพต่อไปนี้

4.6.3.1 คลิกคำว่า Add Planner

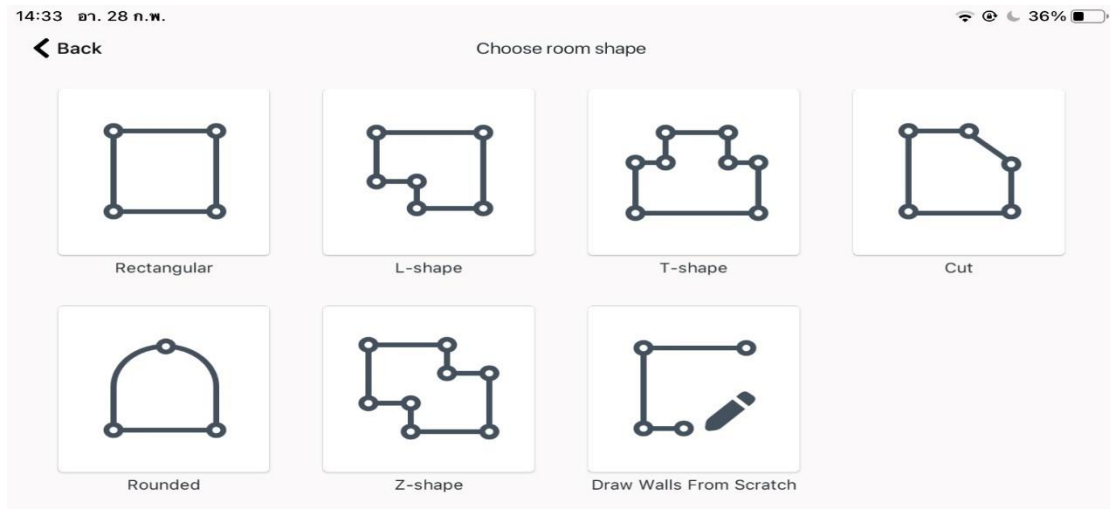

ภาพที่ 3.25 คลิกคำว่า Add Planner

ที่มา : แอปพลิเคชัน Room Planner, 2564

4.6.3.2 จะปรากฏขนาดห้องต่าง ๆ ให้เราได้เลือก คลิกเลือกขนาดห้องที่เราต้องการ

จะสร้าง

ภาพที่ 3.26 ขนาดห้อง ในแอปพลิเคชัน Room Planner

ที่มา : แอปพลิเคชัน Room Planner, 2564

4.6.3.3 จะปรากฏขนาดห้องที่เราเลือกไว้

ภาพที่ 3.27 ขนาดห้องที่เราเลือกจะสร้าง

ที่มา : แอปพลิเคชัน Room Planner, 2564

4.6.3.4 คลิกที่ปุ่มบวกเพื่อเพิ่มเฟอร์นิเจอร์ห้องต่าง ๆ

ภาพที่ 3.28 คลิกที่ปุ่ม + เพื่อเพิ่มเฟอร์นิเจอร์แต่งห้องต่าง ๆ

ที่มา : แอปพลิเคชัน Room Planner, 2564

4.6.3.5 จะปรากฏเฟอร์นิเจอร์ตกแต่งห้องให้เลือกมากมาย แบ่งเป็นแต่ละหมวดหมู่

ภาพที่ 3.29 เฟอร์นิเจอร์ตกแต่งห้อง แบ่งเป็นแต่ละหมวดหมู่

ที่มา : แอปพลิเคชัน Room Planner, 2564

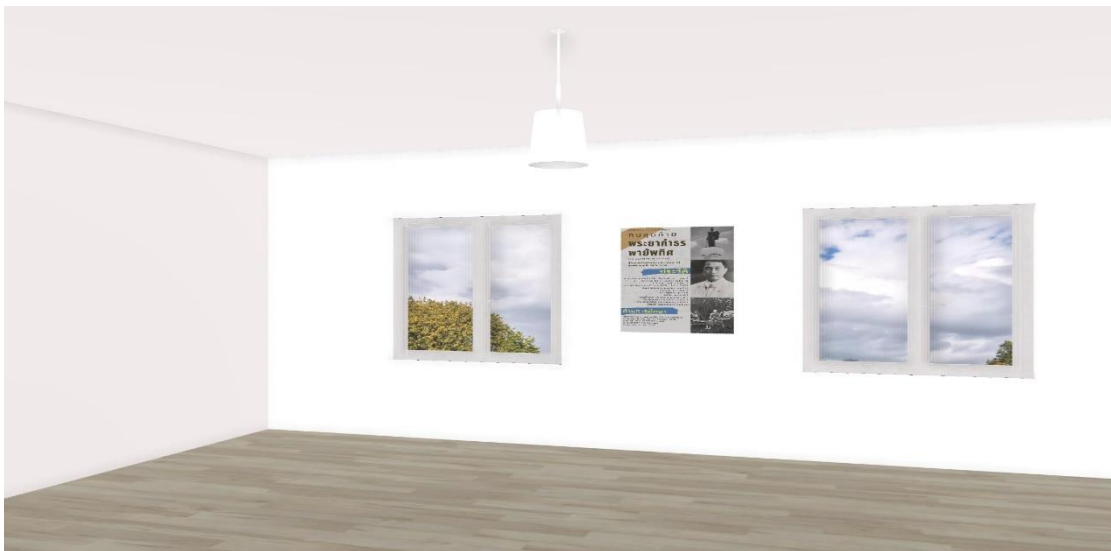
4.6.3.6 คลิกที่ 3D เพื่อเข้าไปดูรูปแบบห้องในโหมด 3D

ภาพที่ 3.30 คลิกที่ 3D เพื่อเข้าไปดูรูปแบบห้องในโหมด 3D

ที่มา : แอปพลิเคชัน Room Planner, 2564

4.6.3.7 จะปรากฏหน้าต่างต่าง ภายในห้องแบบ 3D

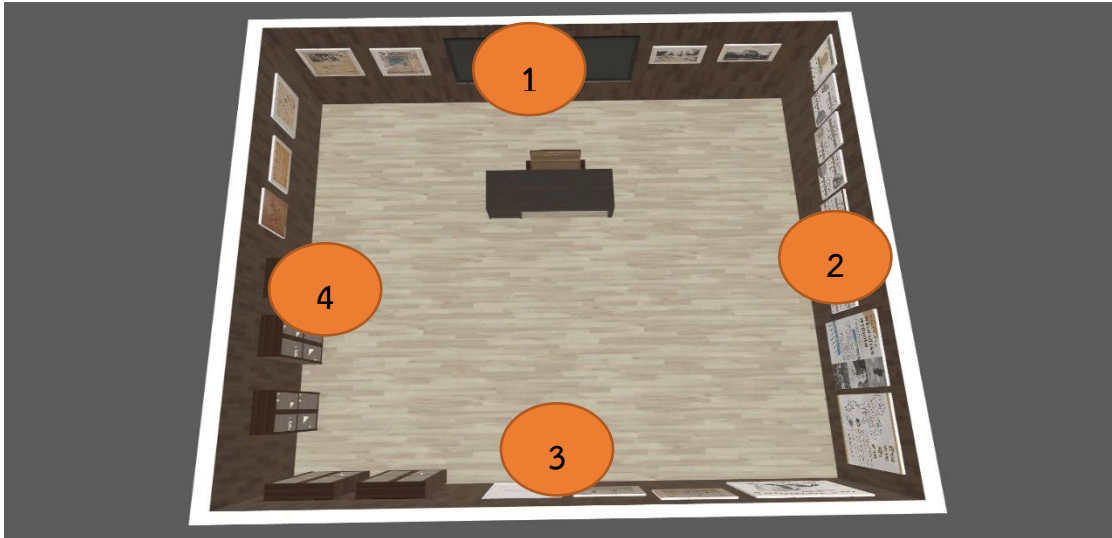
ภาพที่ 3.31 จะปรากฏหน้าต่างต่าง ภายในห้องแบบ 3D

ที่มา : แอปพลิเคชัน Room Planner, 2564

4.6.4 แบบแปลนห้อง พระยาภิรมย์พัทลุง (ดิส อินทโสฬส ณ ราชสีมา)

4.6.4.1 แบบแปลนห้อง พระยาภิรมย์พัทลุง (ดิส อินทโสฬส ณ ราชสีมา) ทั้งหมด

4 โซน

ภาพที่ 3.32 แบบแปลนห้อง พระยาภิรมย์พัทลุง (ดิส อินทโสฬส ณ ราชสีมา) ทั้งหมด 4 โซน

ที่มา : แอปพลิเคชัน Room Planner, 2564

4.6.4.2 โซนที่ 1 จัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับโปสเตอร์เจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่ 1- 14

ภาพที่ 3.33 โซนที่ 1 จัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับโปสเตอร์เจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา ลำดับที่ 1-14

ที่มา : แอปพลิเคชัน Room Planner, 2564

4.6.4.3 โซนที่ 2 จัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับโปสเตอร์ผลงานที่โดดเด่นของ พระยาภักธรพาศัยพิศ (ดิส อินทโสฬส ณ ราชสีมา) และประวัติความเป็นมาของอนุสาวรีย์ ท้าวสุรนารี

ภาพที่ 3.34 นิทรรศการเกี่ยวกับโปสเตอร์ผลงานที่โดดเด่นของ พระยาภักธรพาศัยพิศ (ดิส อินทโสฬส ณ ราชสีมา) และประวัติความเป็นมาของอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี
ที่มา : แอปพลิเคชัน Room Planner, 2564

4.6.4.4 โซนที่ 3 จัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับสิ่งของเครื่องใช้ของ พระยาภักธรพาศัยพิศ (ดิส อินทโสฬส ณ ราชสีมา) และเอกสารราชการของท่าน

ภาพที่ 3.35 นิทรรศการเกี่ยวกับสิ่งของเครื่องใช้ของพระยาภักธรพาศัยพิศ (ดิส อินทโสฬส ณ ราชสีมา) และเอกสารราชการของท่าน
ที่มา : แอปพลิเคชัน Room Planner, 2564

4.6.4.5 โชนที่ 4 จัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับภาพถ่ายจังหวัดนครราชสีมาในอดีต วัตถุประสงค์ประวัติของพระยาอำรรพท้ายพิศ (ดิศ อินทโสฬส ณ ราชสีมา) และภาพเหตุการณ์สำคัญของจังหวัดนครราชสีมาตอนที่ท่านยังดำรงตำแหน่งอยู่

ภาพที่ 3.36 นิทรรศการภาพถ่ายจังหวัดนครราชสีมาในอดีต วัตถุประสงค์ประวัติของพระยาอำรรพท้ายพิศ (ดิศ อินทโสฬส ณ ราชสีมา) และภาพเหตุการณ์สำคัญของจังหวัดนครราชสีมาตอนที่ท่านยังดำรงตำแหน่งอยู่

ที่มา : แอปพลิเคชัน Room Planner, 2564

4.8 งานที่ต้องปฏิบัติ

4.8.1 ศึกษาเอกสาร หนังสือ ตำรา แหล่งสารสนเทศออนไลน์ และรวบรวมรายชื่อและลำดับตำแหน่งเจ้าเมืองจังหวัดนครราชสีมาคนแรกจนถึงเจ้าเมืองคนสุดท้าย

4.8.2 ศึกษาเอกสาร หนังสือ ตำรา แหล่งสารสนเทศออนไลน์ และรวบรวมชีวประวัติเจ้าเมืองคนแรกจนถึงเจ้าเมืองคนสุดท้าย

4.8.3 นำข้อมูลชีวประวัติเจ้าเมืองนครราชสีมาที่ได้นำมาวิเคราะห์เป็นสารสนเทศและแบ่งหัวข้อเป็น 3 หัวข้อ คือ

4.8.3.1 รายละเอียดการดำรงตำแหน่ง

4.8.3.2 ประวัติ

4.8.3.3 ด้านการทำงาน

4.8.4 พนักงานที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของชีวประวัติเจ้าเมืองนครราชสีมา

4.8.5 ทำการแก้ไขในส่วนที่ไม่สมบูรณ์ หรือไม่ถูกต้องให้ถูกต้อง

4.8.6 ศึกษาวิธีการเขียนสตอรี่บอร์ด

4.8.7 ศึกษาการออกแบบโปสเตอร์ด้วย เว็บไซต์ <https://www.canva.com/>

4.8.8 ศึกษาการออกแบบแปลนห้องด้วย แอปพลิเคชัน Room Planner

4.8.9 พนักงานที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง

4.8.10 ปรับปรุงแก้ไขสตอรี่บอร์ด โปสเตอร์ และแปลนห้อง

4.8.11 สร้างแบบสอบถามการประเมินคุณภาพสื่อโปสเตอร์ โดยมีเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพสื่อโปสเตอร์ 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	ระดับคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับคุณภาพอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	ระดับคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับคุณภาพอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	ระดับคุณภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.8.12 นำแบบสอบถามประเมินคุณภาพสื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินสื่อโปสเตอร์ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่

1. นายจรรูวัฒน์ นนทชัย	ตำแหน่ง ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ประจำห้องไทยศึกษานิตส์ และวัฒนธรรมอาเซียน สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม สาขาวิชาศึกษาทั่วไป
2. นายเอกชัย บุญรสศักดิ์	ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่สารสนเทศและเทคโนโลยี
3. นางสาวอรทัย ก้อนเครือ	ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์และสารสนเทศ
4. นายณรงค์ฤทธิ์ คงวีระวัฒน์	ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์
5. นายบุญลือ หนูเพียรโพธิ์กลาง	ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป

4.8.13 นำข้อมูลจากแบบสอบถามการประเมินคุณภาพสื่อโปสเตอร์ เรื่อง เจ้าเมืองจังหวัด นครราชสีมา ลำดับที่ 1 -14 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป (Microsoft Excel) เพื่อคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาแปลความหมาย ของค่าเฉลี่ยจัดระดับคุณภาพ โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

4.51-5.00	หมายถึง	ระดับคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง	ระดับคุณภาพอยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	หมายถึง	ระดับคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง	ระดับคุณภาพอยู่ในระดับน้อย
1.00-1.50	หมายถึง	ระดับคุณภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุด